

Institutt for lærerutdanning og pedagogikk

Læring under åpen himmel

«Det som er bra med og være ute er at du er i aktivitet, du får være sosial og du får litt frisk luft, hvis du spør meg kan det gjøre dagen litt bedre med litt frisk luft» - Elev 7.trinn

Anette Horsberg Lange

Masteroppgave i Lærerutdanning for 1.-7. trinn, Lru-3901-1, 02. juni 2020

Sammendrag

I denne masteravhandlingen har jeg utført en kvalitativ studie med fokus på lærere og elevers tanker om uteskole på mellomtrinnet. Jeg vil også se på ulike muligheter og utfordringer som finnes ved bruk av uteskole. Metodene jeg har benyttet meg av er intervjuet fire lærere, samt hatt en digitalspørreundersøkelse blant elleve elever på mellomtrinnet. Målet var få fram læreres og elevers tanker og erfaringer rundt uteskole. For å besvare dette benyttet jeg meg av tre forskningsspørsmål: «Hvilke muligheter og utfordringer finnes det med å ha uteskole?», «Hvilke tanker og erfaringer har lærere på mellomtrinnet om å bruke undervisningsmetoden uteskole?», og «Hvilke erfaringer har elevene fra uteskole, og hvilken tanker har de rundt det å lære ute?». Gjennom analyse og drøfting av funnene, kunne jeg svare på forskningsspørsmålene.

Resultatene viser at alle lærerne stiller seg positivt til mer uteskole på mellomtrinnet. De mener uteskole kan gjennomføres i alle fag gjennom alle årstider. Lærerne mener også at elevene er veldig ulike, og mange elever får et større læringsutbytte og skoleglede gjennom uteskole. Likevel er det viktig som lærer å finne en balanse mellom den praktiske og teoretiske tilnærmingen av læring. Kommunikasjon er en viktig del av å være ute.

Elevmedvirkning har en positiv virkning på elevene. Uteskole opp mot et sosialt aspekt skaper fellesskapsfølelse og tilhørighet til sin klasse. Det er en fin måte å skape et felleskap og samhold i klassen.

Elevene snakket mye om været i forhold til uteskolen, at om godt være er det fint være ute, og om det er vått og kaldt kan en heller være inne. Goder elevene belyser var muligheten til å trekke til seg frisk luft og bevege kroppene sine gjennom aktivitet. Elevene kommenterer også at det kan være vanskeligere å gå ut da det er dårligere vær, at det finnes begrensninger i forhold til hva de kan gjøre. Alle elevene sa at de trives med å være ute i de fleste sammenhenger. De snakker om at det er fint å kunne gå ut å lære gjennom aktiviteter i skolegården og nærområdet.

Det finnes mange muligheter ved uteskole som kan utvikle elevenes identitet og danning. Elevene kan oppleve og lære av sitt nærmiljø. Uteskole kan også utvikle det sosiale, samt forbedre relasjoner i en klasse. Noen utfordringer kan være at ved metodefrihet kan lærere velge bort uteskole. Uteskole er krevende og strevsomt, samt at de finnes et faglig press. Skolens og foreldrenes økonomi er også en utfordring. Det er heller ikke alle elever som er vant eller trives på tur. Uteskole kan være strevsomt, men er vært alle godene som medfører elevgruppen.

Forord

Målet med denne masteroppgaven har vært å belyse hvilke erfaringer og tanker lærere og elever har til bruk av uteskole. Uteskole er et fagfelt jeg har stor interesse for, og arbeidet med masteroppgaven har vært inspirerende og givende. Jeg har fått nye ideer rundt temaet uteskole, og hvordan den kan gjennomføres i praksis. Dette fordi jeg har fått en bedre innsikt i tankene lærere og elever har rundt uteskole. Denne oppgaven har gitt meg nye ideer og en ny tenkemåte rundt tematikken og hvordan den kan gjennomføres i praksis. Jeg ønsker å belyse et viktig tema som kan bidra til ideer og engasjement for andre lærere. Det er flere jeg ønsker å takke for å ha bidratt i denne studien. Først og fremst vil jeg takke Norges arktiske universitet, dette fordi universitetet har hatt et fokus på å få fram ny forskning til den framtidige verden. Jeg vil også rette en stor takk til alle informantene som har deltatt i studien. Lærerne som ble intervjuet har bidratt med personlige erfaringer og tanker, samt fått fram faglige refleksjoner rundt bruk av uteskole som arbeidsmåte i undervisning. Elevene på mellomtrinnet har belyst sitt syn på uteskole. Begge parter synspunkter har gitt verdifull kunnskap om forståelsen for hvordan uteskole kan være i skolen. Videre vil jeg takke min dyktige veileder, Annfrid Rosøy Steele, for gode råd, mye tålmodighet og støtte gjennom hele prosessen. Det gode samarbeidet og konstruktive tilbakemeldinger har vært til stor hjelp. Du har alltid vært tilgjengelig. Jeg vil i tillegg takke mine medstudenter for et sosialt samhold og faglige innspill. En siste takk går til samboer, venner og familien for korrekturlesning og oppmuntring gjennom hele perioden.

Øverbygd 02. juni 2020 Anette Horsberg Lange

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	5
1.1	Forskningsspørsmål og oppgavens struktur	8
1.2	Læreplan LK20 om læring ute.....	8
1.3	Livslangbevegelsesglede	9
1.4	Uteskolen ha undervisning ute	10
1.5	Ut i nærmiljø.....	10
1.6	Ute i alle fag	10
1.7	Uteskole vs. Tradisjonell undervisning	11
1.8	Masteroppgaven videre.....	11
2	Teori	12
2.1	Vitenskapsteoretiske utgangspunkt	12
2.2	Dewey – learning by doing.....	12
2.3	Lev Vygotsky	14
2.4	Tom Tiller læringssole.....	16
2.5	Motivasjon	17
2.6	Bandura om mestring.....	18
3	Metodiske tilnærminger	20
3.1	Kvalitativ forskningsdesign.....	20
3.2	Intervju som metode	20
3.3	Utvalg og inklusjonskriterier	21
3.4	Intervjusituasjonen.....	22
3.5	Spørreundersøkelse som metode	22
3.6	Forskningsetiske hensyn.....	23
3.7	Reliabilitet og validitet	25
4	Analyse og tolkning	27
4.1	Analyse	27

4.2	Lærerinformantene	28
4.2.1	Uteskole på mellomtrinnet?	28
4.2.2	Hvordan ivareta elevene sine	29
4.2.3	Utfordringer med uteskole	32
4.2.4	Viktigheten ved å være ute.....	34
4.3	Elevspørreundersøkelsen	35
4.3.1	Elevgruppen	35
4.3.2	Positive og negative sider med å være ute	35
4.3.3	Årstid og fag.....	36
4.3.4	Hva har dere gjort og ønsker å gjøre ute	37
5	Drøfting	39
5.1	Hvilke tanker og erfaringer har lærere på mellomtrinnet om å bruke undervisningsmetoden uteskole	39
5.1.1	Minst like viktig være ute på mellomtrinnet	39
5.1.2	Tilpasse til hver enkelt elev.....	41
5.1.3	Motivasjon.....	42
5.1.4	Kommunikasjon	43
5.1.5	Lærerrollen i uteskolesammenheng	44
5.1.6	Noen utfordringer ved uteskole.....	45
5.2	«Hvilke erfaringer har elevene fra uteskole, og hvilken tanker har de rundt det å lære ute?», 46	
5.2.1	Første elevene tenker på.....	46
5.2.2	Positive sider	46
5.2.3	Negative sider.....	47
5.2.4	Eleverfaringer.....	47
5.2.5	Elev ønsker	48
5.3	Hvilke muligheter og utfordringer finnes det med å ha uteskole?	48
5.3.1	Muligheter	48

5.3.2	Utfordringer.....	49
6	Avslutning	51
6.1	Presentasjon av funn	51
6.2	Svar på forskningsspørsmålene	51
6.3	Veien videre.....	53
7	Referanser.....	54
	Vedlegg	57
	Vedlegg 1 - Godkjenning av NSD:	57
	Vedlegg 2 – Informasjonsskriv lærere:	59
	Vedlegg 3 – Intervjuspørsmål lærere:	64
	Vedlegg 4 – Foreldrenes informasjonsskriv:	67
	Vedlegg 5 – Spørreundersøkelse elever:	72

Figur liste

Figur 1 - Utbredelse av uteskole i norsk barneskole (Jordet, 2014, s. 55)	7
Figur 2 – Selvlaget figur «Å lære gjennom å gjøre» inspirert av (McLeod, 2017).	13
Figur 3 – Selvlaget modell «Utviklingssoner» inspirert av (Mørch, 2013).	15

Tabell liste

Tabell 1 - Egen tabell "Når på årstiden liker du være ute?» Elevsvar	36
Tabell 2 - Egen tabell «Hvilket fag har du vært ute i på mellomtrinnet?» Elevsvar.....	37

1 Innledning

Arbeidsforskningsinstituttet har i samarbeid med Rodeo arkitekter AS og Norges idrettshøgskole publisert en studie om ungdom og ungevoksnes bruk av uterom. Et av de sentrale spørsmålene de har stilt er *hvorfor det er viktig å stimulere til økt bruk av uteområder* (Hagen, et al., 2016, s. ii). De argumenterer for at det er behov for å forberede folkehelsen. I dagens samfunn er inaktivitet et betydelig folkehelseproblem, så satsing på bruk av uteområder i en by kan være viktig i et folkehelseperspektiv (Hagen, et al., 2016, s. vi). Videre har prosjektet kommet fram til at unges sansing og minner blir styrket gjennom å være aktive ute.

Jordet (2014) hevder at elever forstår mer når de er ute, og kan knytte lærdommen til noe konkret og visuelt (Jordet, 2014, ss. 63-64). Hagen (2016) mener at når unge og voksne er ute sammen skaper det ofte et helt eget felleskap og samhold på tvers av ulike generasjoner. Ved å gi unge mennesker muligheten til å være ute, kan de få utfordret seg selv, og utforske deler av sin interesse (Hagen, et al., 2016, s. vii). For eksempel er det noen som liker seg i fjæra, noen liker gå på fjell og noen liker sitte rundt bålet i skogen. Ved å satse på utforskning av uterom kan det medføre mer aktivitet og bruk av uterommet også på fritiden. Dette kan også bidra til å skape et økt engasjement for nærmiljøet sitt. Gjennom aktiv deltakelse for utvikling av nærmiljøet kan en få et eierskap til områder på sitt hjemsted. Alle ovennevnte faktorer vil også være med på å utvikle individets identitet (Hagen, et al., 2016, ss. vii-vi).

Norske lærerplaner har i mange år hatt et fokus på viktigheten av å holde undervisning utenfor klasserommet. Dette for å ta i bruk ressurser og benytte seg av muligheter som finnes i skolens omgivelser (Jordet, 2010, s. 13). Et av det første plandokumentene, Normalplanen fra 1939, skriver at elevene skal lære av å være ute (Rudi, 2010). Planen ble først utarbeidet av en komite i 1936, og satt sitt preg på fremtidige mønsterplaner fra 1974 og 1987, samt Hernes-reformene i 1990-åra (Rudi, 2010). Normalplanen fra 1939 fokuserte spesifikt på å lære om elevens hjemsted. Læringsmålene der var at elevene skulle gjennom sansene gjøre seg kjent med natur og arbeidsliv i nærmiljøet. Hensikten var at dette senere kunne bli et grunnlag for videre opplæring i andre fag og fremtidig arbeid. Målet for opplæringen var å knytte elevenes erfaringer opp mot hjem, nærmiljø og lokalsamfunn for å skape konkret og virkelighetsnær undervisning (H. Aschehoug & Co. (W.Nygaard), 1957, ss. 63-68). Ideene fra tidligere læreplaner ble overført til læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06). Samtidig ble det også mer press fra internasjonale undersøkelser, som ønsket at skolene skulle ha en mer

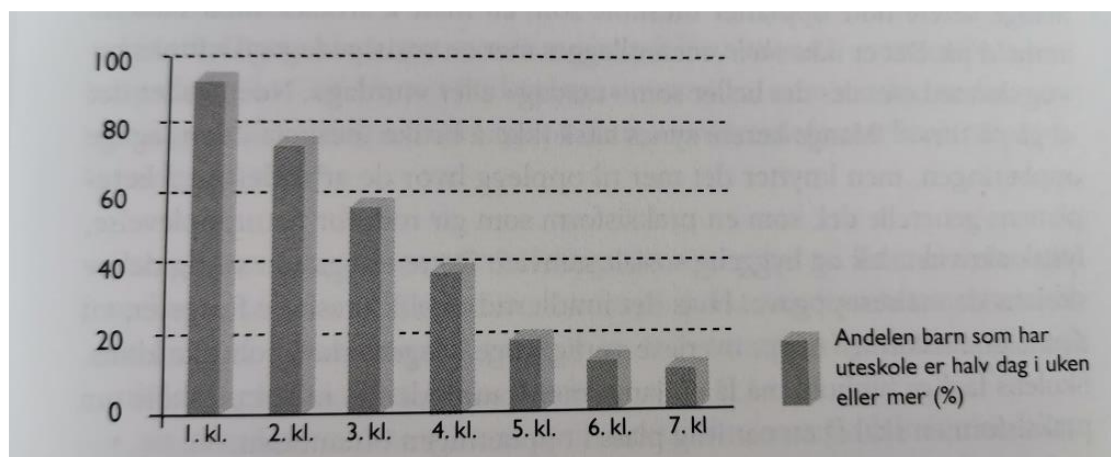
teoretisk tilnærming til fagene. Lærere fikk en større metodefrihet der de hadde mulighet til å velge bort uteskoleundervisning eller benytte seg mer av den

I det dagsaktuelle læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK20) har fokuset på uteområdet og naturen økt. Den overordnede delen av læreplanen sier at elevene skal utvikle naturglede, respekt for naturen, samt bli klima og miljøbevisst:

«Mennesket er en del av naturen og har ansvar for å forvalte den på en forsvarlig måte. Gjennom opplæringen skal elevene få kunnskap om og utvikle respekt for naturen. De skal få oppleve naturen og se den som en kilde til nytte, glede, helse og læring. Elevene skal utvikle bevissthet om hvordan menneskets levesett påvirker naturen og klimaet, og dermed også våre samfunn. Skolen skal bidra til at elevene utvikler vilje til å ta vare på miljøet. Barn og unge skal håndtere dagens og morgendagens utfordringer, og vår felles framtid avhenger av at kommende generasjoner tar vare på kloden. (...). Vi behøver kunnskap, etisk bevissthet og teknologisk innovasjon for å finne løsninger og gjøre nødvendige endringer i levesettet vårt for å ta vare på livet på jorda» (Utdanningsdirektoratet, 2020, s. 7).

Ifølge Jordet (2009) handler uteskole om å undervise deler av skolehverdagen ute i nærmiljø og lokalsamfunn. Dette innebærer at elevene gjennomfører en aktivitet som er systematisk og målrettet utenfor klasserommet. I en slik aktivitet får elevene mulighet til å bruke kropp og sanser i sin læringsprosess. Elever får også mulighet til å samarbeide med andre og oppleve konkrete erfaringer i møte med virkeligheten. Ved bruk av uteskole kan en gi elevene faglige aktiviteter, opplevelser, nysgjerrig søken, fantasi og kreativitet, fysisk aktivitet, sosialt samvær og lek. Kroppslig aktivitet, sosial samhandling og læring går hånd i hånd gjennom uteskole (Jordet, Hva er uteskole, 2009). Det er denne definisjonen jeg vil ta utgangspunkt i for denne studien.

I teorien blir uteskole ofte sett på som å ha undervisning som foregår ute i naturen, men uteskole kan også brukes når elevene er på ekspedisjoner i nærområdet og på besøk på lokale steder. Jordet (2014) mener at det finnes flere ulike måter å arbeide på utenfor klasserommet, slik at elevene opplever kroppslige og sansemessige erfaringer i møte med lærestoff. Gjennom utforskning av objekter og fenomener som finnes utenfor klasserommet får elevene en mer konkret opplevelse, som kan styrke læringsutbyttet (Jordet, 2014, s. 65).

Figur 1 - Utbredelse av uteskole i norsk barneskole (Jordet, 2014, s. 55)

I min studie vil jeg imidlertid finne ut hvordan lærere og elever på mellomtrinnet erfarer å ha uteskoleundervisning. Gjennom lærerstudiene og i praksis har det vært lite snakk om uteskole for de eldre elevene. Mitt mål med denne studien er å få fram mellomtrinnets tanker. Jeg vil tørre påstå at i dagens samfunn er det blitt mer vanlig å utvikle seg gjennom den teknologiske verden. Teknologien er en flott ressurs, men kan fort bli litt ensidig, og vi mennesker trenger pause fra skjermtid innimellom. Bruk av uteskoleundervisning kan skape naturglede, en kan bli kjent med nærmiljøet og få en forståelse av at det er viktig å ta vare på jordkloden (Jordet, 2009). Uteskole er en undervisningsmetode jeg selv ønsker å benytte meg av som fremtidig lærer. Jeg håper også andre lærere kan hente inspirasjon fra min oppgave, reflektere over sin lærerrolle, og kanskje selv ta i bruk funnene fra denne studien. Uteskoletematikken har jeg derfor valgt av personlig interesse, som er et tema jeg ønsket lære mer om. På lærerutdanningen har jeg gjennom teori, forskning og erfaring fått et innblikk i ulike læringsformer som foregår utenfor klasserommet. Disse læringsformene kan være med på å skape kreativ og meningsfull læring. Det å kunne ta med seg en elevgruppe ut er med på å endre hele den vanlige klassedynamikken og elevene får skinne på helt nye måter.

Etter min erfaring fra skolepraksis, mener lærere uteskole er at elevene skal delta på undervisning som foregår utenfor klasserommet. Etter min egen erfaring i skolegangen, og gjennom mitt møte med praksis har det vært mye fokus på uteskole og det å lære gjennom sansene på de små trinnene. Min erfaring fra mellomtrinnet er det ikke det samme fokuset på å være ute å lære. En modell fra Mjaavatn og Skisland (2004) har det vært en undersøkelse på uteskole på de ulike trinnene, og en ser en konkret nedgang fra 1.trinn til 7.trinn (Mjaavatn & Skisland, 2004). På første trinn er 90 % av førsteklasingene ute en halv dag eller mer. På

7.trinn er det 10 % som er ute en halv dag i uken eller mer. Jeg lurer på hvorfor disse tallene er slik, hvorfor er det mindre uteskole på mellomtrinnet i forhold til barnetrinnet?

1.1 Forskningsspørsmål og oppgavens struktur

Målet med denne studien er å undersøke hvilke tanker, muligheter og utfordringer som finnes med å holde uteskole på mellomtrinnet. Jeg ønsker få fram lærernes og elevenes tanker og erfaringer fra uteskolen for mellomtrinnet. Problemstillingen jeg har satt meg er:

«Hvordan opplever lærere og elever på mellomtrinnet å ha undervisning ute, og hvilke muligheter og utfordringer er det med å drive uteskole?».

For å svare på problemstillingen har jeg utdypet den i tre forskningsspørsmål:

1. Hvilke muligheter og utfordringer finnes det med å ha uteskole?
2. Hvilke tanker og erfaringer har lærere på mellomtrinnet om å bruke undervisningsmetoden uteskole?
3. Hvilke erfaringer har elevene fra uteskole, og hvilke tanker har de rundt det å lære ute?

Det finnes mange muligheter til å lære utenfor klasserommet fire vegger. En kjent tanke er å bruke de ressursene en har i nærområdet og kommunen skolen er i. Gjennom å gå ut får elevene brukt alle sanser, som gjør læringen mye mer virkelighetsnær og konkret (Jordet, 2014, ss. 66-67). Motivasjon er noe som også skapes ved variert og mer virkelighetsnær undervisning (Manger & Wormnes, 2015, ss. 28-30). I småskolen er elevene ofte ute for å lære på en konkret måte, dette er noe som endrer seg når elevene blir eldre. I denne oppgaven ønsker jeg å ta for meg uteskole for å få frem mulighetene og utfordringene som finnes i dagens samfunn. Dette gjennom intervju av lærere og utføre en spørreundersøkelse på elevene.

1.2 Læreplan LK20 om læring ute

I 2020 har det blitt iverksatt en ny læreplan LK20 (Utdanningsdirektoratet, 2020). Jeg ønsket belyse noen punkter fra den overordnede delen av læreplanen som handler om verdigrunnlaget i opplæringsloven formålsparagraf, og de overordnede prinsippene for grunnopplæringen som kan inngå i uteskoletematikken.

Det første punktet fra lærerplanen handler om at skolen skal gi elevene historisk og kulturell innsikt og forankring, samt utvikle egen identitet og tilhørighet. Gjennom å lære om verdier og

tradisjoner får elevene en egen type samhold til resten av landet (Utdanningsdirektoratet, 2020, s. 4). Når elevene får lære om sin kultur skapes det en felles ramme som gir rom for mangfold, dette gjennom at de lærer at det finnes ulike perspektiver og holdninger i landet. Skolen skal formidle felles verdier som trengs for å omgå hverandre i dagens samfunn (Utdanningsdirektoratet, 2020, ss. 4-5). Når elevene får erfare ulike kulturuttrykk og tradisjoner vil dette kunne være med på å forme elevens identitet. Skolen bidrar til støtte av utvikling til enkeltindividet som skal skape en trygghet på eget ståsted (Utdanningsdirektoratet, 2020, s. 5).

Gjennom skolen skal elevene få muligheter til å utvikle engasjement og utforskningstrang. Elevene skal kunne være nysgjerrige, stille spørsmål, utforske og eksperimentere for å utvikle dybdelæring (Utdanningsdirektoratet, 2020, s. 6). Gjennom sansing og tenking, estetiske uttrykksformer og gjennom praktiske aktiviteter og lek skal elevene lære og utvikle seg. De skal lære gjennom en skapende virksomhet som utvikler elevens evne til å uttrykke seg selv på ulike måter, samt løse problemer og stille nye spørsmål. At elever får oppleve kulturelle opplevelser får en egen verdi, dette fordi at elevene lærer gjennom skapende læringsprosesser, da skjer danning og identitetsutvikling (Utdanningsdirektoratet, 2020, s. 6).

Gjennom skolegang skal elevene utvikle sin danning der hver enkelt elev har frihet, selvstendighet, ansvarlighet og menneskelighet som mål (Utdanningsdirektoratet, 2020, s. 8). Opplæringen skal danne hele mennesket til sitt eget selvstendige individ. Danning utvikles hos elevene da de tilegner seg kunnskaper om natur og miljø, språk og historie, samfunn og arbeidsliv, kunst og kultur, samt religion og livssyn. Danning skapes gjennom opplevelser og utfordringer, aktivitet og lek, det å være med andre mennesker gjennom fysisk og estetisk utfoldelse som fremmer bevegelsesglede og mestring (Utdanningsdirektoratet, 2020, ss. 8-9).

1.3 Livslangbevegelsesglede

Hovedmålet i faget kroppsøving handler om at elevene skal utvikle livslang bevegelsesglede (Utdanningsdirektoratet, 2020, ss. 2-3). Under fagets relevans og verdier er kroppsøving et sentralt fag for å stimulere livslang bevegelsesglede og fremme en fysisk aktiv livsstil ut fra eget utgangspunkt. Gjennom kroppsøving skal elevene lære gjennom sanser og opplevelser gjennom aktivitet. Ved at elevene får være sammen med hverandre gjennom bevegelsesaktiviteter og naturferdsel, vil dette kunne bidra med å fremme kroppsøving, samarbeid, forståelse og respekt for hverandre. Gjennom elevens erfaringer i kroppsøving skal faget motivere den til å ha en fysisk aktiv og helsefremmende livsstil nå og i fremtiden.

Ved å være aktiv ute vil dette kunne gi naturglede, respekt for naturen og bli miljøbevisst (Utdanningsdirektoratet, 2020, ss. 2-3). Kroppsøving er et sosialt fag der de må lære seg å arbeide sammen for å skape et godt læringsfelleskap.

1.4 Uteskolen ha undervisning ute

Ifølge Jordet (2014) har skolens læreplaner vært fokusert på å få barn til å lære utenfor deres klasserom. Skolen har i lang tid jobbet for at elevene skal få være utenfor skolens fire vegger for å benytte seg av ressurser og muligheter som finnes i nærområdet. Skolen legger opp til en mer aktiv elevrolle ved å benytte seg av uteområdet. Dette skjer ved at en knytter elevenes opplæring og erfaringsbakgrunn fra hjem, nærmiljø og kommunen. Elevene opplever med dette at opplæringen blir mer konkret og virkelighetsnær som kan føre til økt lærelyst (Jordet, 2014, ss. 13-14).

Ifølge Jordet (2014) kom uteskolebegrepet opprinnelig fra leirskole, men ble tatt i bruk i grunnskolen på 90-tallet. Dette er noe som blir sterkt benyttet på småtrinnet. Skolen i dag er preget av mange kompetansemål og elevene er ofte inne og tilnærmer seg kunnskap, dette er noe som ikke passer for alle elever i den norske skolen ved at man lærer på forskjellige måter. Det finnes mange elever som er dyktige praktisk, men ikke like dyktig med det teoretiske og omvendt. Derfor er det viktig i den norske skolen at lærere balanserer praksis og teori på en måte der alle elevene sitter igjen med et læringsutbytte og skoleglede (Jordet, 2014, ss. 14-15).

1.5 Ut i nærmiljø

Ifølge Fiskum & Husby (2014) blir nærmiljø ofte omtalt som de nære omgivelsene en opplever i samfunnet en bor i som kan være boligfelt, gate eller gren. I skolesammenheng blir det nærmiljøet ofte kjent som uteområder som en bruker som læringsarena i undervisning. Nærmiljøet er også sterkt knyttet opp mot lokalsamfunnets kultur, arbeidsplasser og historie (Fiskum & Husby, 2014, s. 21). I dagens samfunn blir barn ofte kjørt til og fra steder, dette medfører at en ikke får den store tilknytningen til alle aspekter av nærmiljøet, også det som er ute og naturlig. Derfor er det viktig som lærer og la elevene oppleve sitt nærmiljø for å få forståelse, identitetsutvikling og lærdom.

1.6 Ute i alle fag

Jordet (2014) mener at med nok forberedelser er det mulig utføre undervisning utenfor klassens fire vegger i alle fag. Det er noen fag som fungerer bedre å ta med seg ut enn andre,

men det vil ikke si at det ikke er mulig. Før en tar med seg fagene ut er det viktig å lage spesifikke mål for økten ute. Elevene vil ikke nødvendigvis ha et stort læringsutbytte av å bare være ute uten et mål. For eksempel er det en forskjell i læringsutbyttet om elevene drar til fjæra og en elev blir sittende ved bålet hele økten, eller om læreren har med seg et oversiktskart over ulike dyr og planter en finner i fjæra slik at de kan utforske og lære praktisk samtidig. Så for at fagligheten skal komme er det nødvendig at læreren og elevene mellom seg har god kommunikasjon og at aktivitetene er knyttet opp mot et bestemt mål. Utenfor klasserommet blir skoledagen mer uforutsigbar og læreren må kunne improvisere mye mer (Jordet, 2014, s. 87).

1.7 Uteskole vs. Tradisjonell undervisning

Ifølge Fiskum & Husby (2014) kan uteskoleundervisning foregår med et forarbeid inne, så en uteaktivitet, og deretter et etterarbeid ofte inne. Dette for at elevene skal få en læringsflyt og forstå sammenhenger. Ved at elevene lærer noe praktisk vil dette øke deres teoretiske forståelse. Ofte før barn skal være ute samtaler man på forhånd om hva som skal skje og hvordan ting skal gjøres, videre går de ut og skaffer seg erfaringer, deretter er det ofte en refleksjonsbit over de nye erfaringene de har tilegnet seg (Fiskum & Husby, 2014, ss. 30-31). Elevene trenger både den strukturerte klasseromsituasjonen, samt supplere med en mer ustrukturert uteskoleopplevelse, dette for å lære optimalt og skaffe seg både den teoretiske biten og kunne knytte det opp med det praktiske og erfaringsbaserte.

1.8 Masteroppgaven videre

I denne oppgaven skal jeg i kapittel 2 ta for meg vitenskapsteori som blir relevant for mitt syn på kunnskap. Videre skal jeg gjøre rede for mitt teoretiske ståsted, herunder kommer litteratur som ligger til grunn for analyser og tolkninger. I kapittel 3 skriver jeg metodiske tilnærminger for innsamling av data. Der har jeg også skrevet om forskningsetiske hensyn og studiens grad av reliabilitet og validitet. Videre i kapittel 4 vil jeg skrive om innhentet data, samt analysert og tolket datamaterialet. Videre i kapittel 5 vil jeg drøfte de ulike funnene opp mot teorien, jeg ønsker få fram utfordringene og mulighetene som finnes ved bruk av uteskole. Til slutt har jeg presentert funn og veien videre med dette forskningsprosjektet som en avslutning i kapittel 6.

2 Teori

2.1 Vitenskapsteoretiske utgangspunkt

Hvordan elevene og lærerne opplever fenomenet uteskole blir avhengig av person, ståsted og erfaringsbakgrunn. I fenomenologiske studier ønsker man å få tak i opplevelsene et menneske har om et fenomen. En som forsker bør være bevisst på hvordan man opptrer blant informantene ved å prøve ikke påvirke og forstyrre under intervjuet. Ifølge Thornquist (2017) handler det om at en studerer mennesket utfra en menneskes subjektive virkelighetsoppfatning. Gjennom en fenomenologisk tilnærming er målet å gi en presis beskrivelse av et individs perspektiver, opplevelser og forståelse av et fenomen. Et felles fenomen kan oppleves ulikt fra person til person utfra bakgrunn, interesser og forståelse (Thornquist, 2017). Min studie har en fenomenologisk tilnærming siden jeg vil forske på hvilket tanker og erfaringer elever og lærere har rundt uteskole.

2.2 Dewey – learning by doing

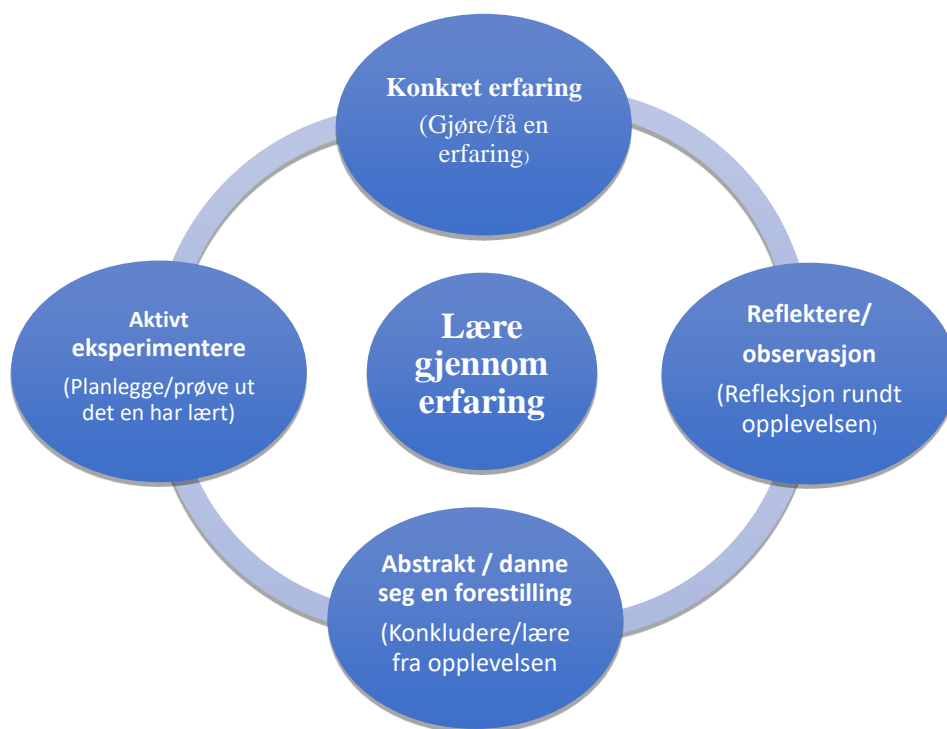
På 1980-tallet ble begrepet erfaringspedagogikk kjent, som handler om en mer frigjørende pedagogikk (Jordet, 2014, s.119). Dewey mener at elevenes aktive handling i en ytre fysisk og sosial virkelighet ville føre til bedre læring. Han mente at en kunne bruke nærmiljøet aktivt for å skape konkrete erfaringer med natur og samfunn, og benytte dette som ressurser i elevenes opplæring. Uteskole er en praksisform som belyser Deweys tenkemåte (Jordet, 2014, s.119)

Ifølge Jordet (2014) er erfaring er noe som skjer i bevisstheten da kroppen er ute og sanser aktivt i en ytre virkelighet. Siden Descartes tid har den objektive, ytre verden vært en læringsarena. Det blir en relasjon mellom menneskets sinn og hva de erfarer i den ytre verden (Jordet, 2014, s. 120). Dewey mener at erfaring oppstår individuelt i en sosial og kulturell setting. Individuell erfaringer skjer når en sanser noe så mottar en impulser fra den virkelige verden som en da ofte tenker og reflekterer over (Jordet, 2014, s.120). Dewey hevder at erfaringer rommer to dimensjoner, både aktivt og passivt. Den aktive dimensjonen for erfaring innebærer at elevene gjør noe i eller med omgivelsene gjennom aktiv handling. Den passive dimensjonen for erfaringer innebærer at individet blir påvirket av omgivelsene. Dette vil si at elevene må være bevisst på hva som skjer rundt seg, de må erfare og bruke erfaringen til å reflektere rundt. Gjennom å analysere omgivelsene ute kan en tydeliggjøre tanker, og elever kan forstå hvordan ting henger sammen. På den ene siden om en bare møter omgivelser med

kropp og sanser, men ikke er bevist skjer liten læring, men hvis man bruker kropp og sanser helt bevist og aktiviteten som skjer har en målrettet tankegang og refleksjon rundt seg skapes læring (Jordet, 2014, ss.121-122).

Dewey er kjent for sitt begrep «learning by doing», det handler å kunne legge til rette for opplæring gjennom egenaktiviteter, det handler om å skaffe seg førstehåndserfaringer. Gjennom egenaktiviteter får en praktiske tilnærminger som kan øke læringsutbyttet (Jordet, 2014, s. 125). Førstegangshåndteringer kan også være viktig å benytte seg av slik at elever kan bli motivert og understøtte læringen som kommer gjennom læreboken (Jordet, 2014, s. 125). For at elever skal få størst mulig læringsutbytte i form av kunnskap og forståelse er det viktig og både bruke teori og praksis for å støtte om hverandre.

Kolb er kjent for å ha blitt inspirert av Dewey sin mening om det å lære gjennom å gjøre, der Kolb har skapt en egen modell som handler om å lære gjennom erfaringer (Miettinen, 2012, s. 57). Modellen har jeg videre oversatt fra engelsk til norsk.

Figur 2 – Selvlaget figur «Å lære gjennom å gjøre» inspirert av (McLeod, 2017).

I uteskolesammenheng vil det å være fysisk og sosial gjennom aktivitet føre til læring. Da er det fint å benytte seg av nærmiljøet slik at elever får førstegangshåndteringer med natur og samfunn. Som lærer kan det være nyttig å få elevene ut av klasserommet og la de oppleve samfunnet sitt aktivt. Elevene kan lære gjennom både passive og aktive dimensjoner. Ved at

elevene får være aktiv ute, og få oppleve og utfordre seg fysisk tilegner de seg erfaringer. Ved å være observatør og dermed passiv kan de lære av sine medelever også. Det er viktig som lærer og hjelpe elevene til å se sammenhenger og veilede de til å ha en målrettet tankegang. Dette kan gjøres gjennom å besøke et vannkraftverk for eksempel. Elevene har på forhånd tilegnet seg teoretisk kunnskap og knytter dette opp mot hvordan det praktisk oppleves. Etter opplevelsen kan det oppstå nye spørsmål og de utvikler seg videre. I uteskolen er det viktig å prøve knytte teorien opp mot det praktiske slik at elevene får en dypere forståelse av hvordan ting fungerer. Gjennom å gjøre skolen mer aktiv kan dette også være med på å påvirke motivasjonen. Elever liker ofte undervisningsvariasjon og trenger frisk luft og bevegelse, så som lærer er det fint og kunne utnytte dette gjennom aktive undervisningsøkter. Kolbs modell som omhandler å lære gjennom erfaringer belyser hvordan elevene kan lære. Først må eleven få en konkret erfaring for eksempel holde og se en frosk i sine naturlige omgivelser. Deretter ville kanskje læreren fortalt litt om frosken, reflektere over hva en ser, og videre ville eleven dannet seg en oppfatning av hvordan frosker ser ut, og hvor en kan finne de. Etter denne prosessen kan eleven bruke det en har lært gjennom å presentere tema eller finne flere frosker i lignende miljøer. Som lærer er det fint å tenke gjennom disse stegene for at elevene skal kunne lære av erfaringene de har, og utnytte muligheten da slike spontane hendelser skjer ute.

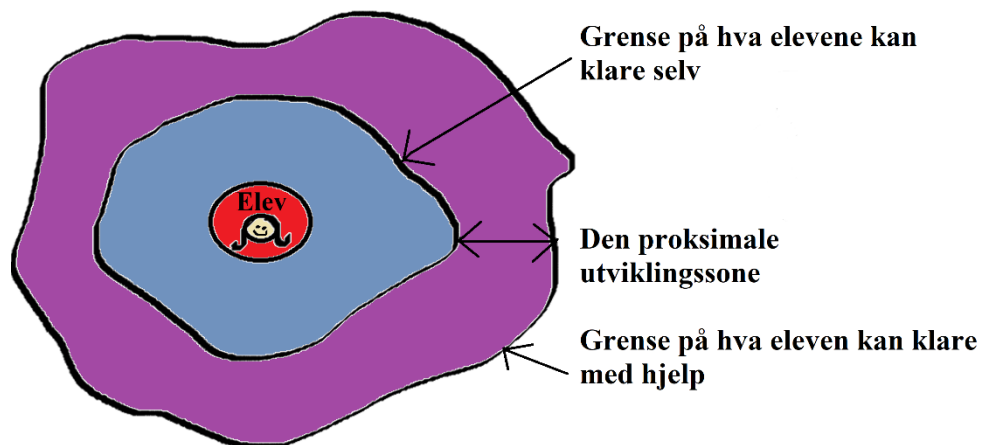
2.3 Lev Vygotsky

Lev Vygotsky er kjent for sine sosiokulturelle perspektiver på læring. Vygotsky har utviklet ulike former for begreper, herunder spontane begreper, vitenskapelige begreper og barnas nærmeste utviklingssone.

Spontane begreper går ut på at barna bruker det språket med begreper de har fra barndommen og deres oppvekst, det handler om begreper de tar til seg i sine omgivelser. Barna lærer seg stadig nye ord og bruker språket sitt åpent og testende. Begrepene spisses og endres da elever får ulike erfaringer og bruker språket med venner og familie (Jordet, 2014, s. 184). *Vitenskapelige begreper* er begreper barnet møter i skolen i faglig opplæring. Denne form for begreper utvikler seg gjennom systematisk samarbeid mellom lærer og elev. Begrepene her vil bli enda mer spisset, sortert og generaliserbart (Jordet, 2014, s. 184). Barnet bruker ofte spontane begreper og deretter lærer seg vitenskapelige begreper og utvikler seg gjennom kommunikasjon. Et eksempel på dette kan være at barnet er ute og ser en blomst og får et navn. Videre kan eleven lære gjennom samtalen kjennetegn og fakta om blomsten, eleven har noen

konkrete erfaringer og knytte informasjonen opp mot, men får hjelp til å sortere og videreutvikle begrepet fra bare å kunne vite navn og farger til konkrete egenskaper.

Vygotsky har også et begrep som omhandler *den proksimale utviklingssonen*. Barn som har større nærmeste utviklingssone, vil prestere bedre på skolen enn barn som ikke har det. De spontane begrepene skjer i den nærmeste utviklingssonen i barnas samarbeid med en voksen. Lærerens rolle har blitt viktig, en bør være støttende, veiledende og oppmuntrende til elevens læringsprosess. Eleven bruker de begrepene en har i utvikling med en voksen for å lære, neste gang vil eleven ha større mulighet til å mestre oppgaven på egenhånd. Når barnet har et større ordforråd av spontane begreper, vil dette hjelpe barnet å lære. Når barnet får lære ute kan det ha stor betydning for å skape gode relasjoner, samt øke læringsmotivasjon og læringsutbytte (Jordet, 2014, s. 187).

Figur 3 – Selvlaget modell «Utviklingssoner» inspirert av (Mørch, 2013).

Elever er barn og tilegner seg spontane begreper gjennom lek, samhandling og oppdagelse. Gjennom en skoledag vil ofte spontane begreper spisses gjennom erfaringer og samhandlinger på skolen. Da kan begrepene bli vitenskapelige begreper der en som lærer hjelper elevene sortere begrepene sine i ulike kategorier og generalisere dem. Dette skjer gjennom kommunikasjon mellom mennesker. Som lærere er det viktig å sortere begrepene gjennom erfaringer, utdele fakta og finne kjennetegn. I uteskolesammenheng er det mange muligheter for å tilegne seg nye begreper, både spontane og vitenskapelige og knytte disse opp mot noe konkret. Det er også fint å ta de spontane begrepene med seg inn i klasserommet og se nærmere på de for å gjøre de vitenskapelige. Dette kan være å gå ut å ta bilde av en blomst og lære navnet dens, og deretter komme inn i klasserommet og studere bildet av blomsten og finne mer ut om den.

Den proksimale utviklingszone er viktig å tenke over som lærer. Gjennom å bli kjent med eleven får en oversikt over hva eleven klarer selv, hva eleven klarer med hjelp av en voksen, læreren får en oversikt over hva som blir for vanskelig. Det er fint å finne måter å utfordre elevene på, og skape mestring ovenfor det de lærer. Som lærer er det essensielt å opptre støttende, veiledende og oppmuntrende ovenfor sine elever. Det å skape gode relasjoner med elevgruppen sin kan spille inn. Som lærer er det et godt utgangspunkt og kjenne hver enkelt elev i klassen sin og kjenne til klassedynamikken. Ofte når en er ute med elevgruppen sin oppstår en annerledes dynamikk mellom partene, samtaler blir ofte mer løse og spontane og det er en fin mulighet til å bli bedre kjent på nye planer. Dette skjer også mellom elevene, der det sosiale aspektet kan skinne mer. Alle mennesker er forskjellige og mange elever skinner på en helt ny måte da de kommer ut, viser nye sider av seg selv fysisk og sosialt.

2.4 Tom Tiller læringssole

Tom Tiller har et begrep som heter læringssole (Tiller & Tiller, 2012, s. 95). De fire sole er: *å lære og vite*, *å lære og gjøre*, *å lære og være* og *å lære og leve*. Disse fire sole skinner gjensidige for hverandre, og en trenger litt av alle for å skape størst mulig læringsutbytte og læringsglede. Solen *å lære å vite* omhandler den kognitive og intellektuelle dimensjon. Herunder handler det om elevens kunnskaper om å huske, koble fakta, skape forståelse, samt få i gang nye tankeprosesser. Solen *å lære å gjøre* omhandler det å være i aktivitet og lære. Begrepet handler om at ikke alt teoretisk er like lett å forstå uten å knytte det opp mot noe praktisk og mer konkret. Solen *å lære å være* omhandler det å bli verdsatt og respektert. I skolen er det et stort mangfold av ulike mennesker, en er nødt til å omgås hverandre og lære av og med hverandre. Den fjerde solen *å lære å leve* omhandler trivsel, glede og trygghet. En skal kunne vise omsorg for hverandre, møte hverandre med smilende ansikt som smitter over på hverandre (Tiller & Tiller, 2012, ss. 195-197).

I uteskolesammenheng er Tillers modell fin å tenke over. For å skape en best mulig læringsarena trenger man alle sole i en klasse. Elevene skal tilegne seg disse verdiene gjennom skolegangen, og uteskole er en ypperlig arena for dette. Barn er nysgjerrige og de vil gjerne lære og forstå, utvikle seg og skape egne formeninger. Barn har også veldig mye energi og forstår lettere ved bruk av sansene sine. Dette kan skje ved at elevene går i fjæra og finner tang, de ser hvor den ligger, de lukter det er salt, de kjenner den er myk i vann og tørr på land. De lærer gjennom å være aktive og oppleve. De to siste strålene *å være og leve* handler om klassemiljøet. Det er grunnleggende som lærer å ha et fokus på å tidlig skape et godt og trykt

klassemiljø, der alle føler seg respektert og trives. Respekt og trivsel er viktige elementer som skaper den gode lærehverdagen. Gjennom uteskole vil elevene danne seg relasjoner med hverandre og se nye sider av hverandre. Som lærer må en være oppmerksom på disse verdiene og veilede og oppmuntre elevene til å ta tak i gode verdier, og mange av verdiene kan læres gjennom å være ute.

2.5 Motivasjon

Ifølge Imsen (2015) handler motivasjon om hvordan tanker, følelser og fornuft knyttes sammen å gir driv og glød til handlinger som bli utført. Aktivitet, læring og trivsel er begreper som henger sammen med motivasjon, dette for at eleven skal få et godt læringsutbytte og føle seg anerkjent i et sosialt felleskap (Imsen, 2015, s. 293).

Ifølge Manger og Wormnes (2015) vil motivasjon for læring ofte bli delt inn i *indre og ytre motivasjon*. Den *indre motivasjonen* går ut på individets egen motivasjon for å utføre en bestemt handling eller aktivitet. Dette kan være at eleven blir fasinert av noe, at de er nysgjerrige eller blir utfordret innen et felt personen har en interesse for som skaper glede. *Ytre motivasjon* handler om ytrestyrt atferd som er mer knyttet til aktivitetens instrumentelle verdi, dette kan være ulike ytre belønninger og ikke at aktiviteten i seg selv er belønning nok (Manger & Wormnes, 2015, ss. 28-29). Indre motivasjon er ofte resultat av tidligere ytre motivasjon. Når en lærer brenner for et tema og viser entusiasme, bruker levende fortellerevne og engasjerer elevgruppen sin vil dette være med på å påvirke elevenes grunnlag for indre motivasjon (Manger & Wormnes, 2015, s. 30).

Uteskole kan for mange elever være en motivasjon i seg selv. Den indre motivasjonen er det en som lærer ønsker å trigge, det å få elevene fasinert og nysgjerrig innenfor ulike tema. Da er det fint å komme seg ut å se hvilke temaer som faktisk finnes ute, og la elevene oppleve og finne nye interessefelt. Dette kan være å besøke ulike arbeidsplasser i nærmiljøet som kanskje elevene selv en dag ønsker å jobbe med. Det kan også være gjennom aktiviteter elevene er glade i, at en kan gå på skiturer, gå ut å spille fotball og la de lære gjennom aktiviteter og interesseområder de er interessert i. I uteskolen finnes det også ytre motivasjon som styres av belønninger, dette kan være at i uteskolen er det lovt å ha med seg kjeks, og derfor liker eleven uteskole. På ungdomsskolen får en karakterer og derfor gjør eleven sitt beste innen denne aktiviteten. Lærerens rolle spiller inn da det gjelder elevenes motivasjon, så lærerens personlighet og formidlingsevne er viktig å tenke over da en skal ta med seg elevene ut. Læreren bør være et forbilde gjennom å vise entusiasme, nysgjerrighet og glede.

2.6 Bandura om mestring

Bandura mener menneskets forventninger om mestring kan bygges opp på fire forskjellige måter, *autentiske mestringsopplevelser*, *modellering*, *verbal overtakelse* og *fysiologiske reaksjoner* (Manger & Wormnes, 2015, s. 116). *Autentiske mestringsopplevelser* handler om at en skaper positive forventninger om mestring, gjennom ekte, reelle eller autentiske mestringsopplevelser i et konkret fagområde eller aktivitet. Elevene ville da se tilbake på sine tidligere erfaringer på lignende oppgaver og tatt utgangspunkt i dette, det kan både være positive erfaringer som fører til mestring, eller negative erfaringer som fører til redusert forventning om mestring (Manger & Wormnes, 2015, ss. 116-117).

Ifølge Manger og Wormnes (2015) handler *Modellering* om å lære av andres erfaringer. Her kan elever bli inspirert av hverandre til å lære seg en ny atferd som de ikke har prøvd ut selv før. I klasserommet er det ofte muligheter for modellering på godt og vondt. Elever kan få økt troen på seg selv med å se andre lykkes, eller de kan miste troen på seg selv med å se andre mislykkes. Modellering kan ofte være passiv læring, dette ved at en lærer sammenhenger uten å tenke over at en lærer (Manger & Wormnes, 2015, s. 118). *Verbal overtakelse* handler om at elevens forventninger om mestring kan påvirkes av andre verbalt, både fra deres foresatte, lærere, samt klassekamerater. Her kan eleven også bli påvirket positivt eller negativt etter hvilke kommentarer eleven får før eller etter en handling. Her blir det viktig for læreren og sette seg inn i elevens forutsetninger og motivere de utfra disse forsetningene (Manger & Wormnes, 2015, ss. 119-120). *Fysiologiske reaksjoner* handler om de ulike signalene kroppen sender ut. Signaler om stress, skjelving, tretthet eller avslappethet fungerer som informasjon om elevens følelsesmessige tilstand. Dette er signaler om kan variere fra person til person angående hvor mye de vil bli påvirket av disse for å mestre en oppgave. Her er det viktig å gi elevene gode assosiasjoner med kroppens fysiologiske reaksjoner og få elevene til å mestre og føle seg komfortabel med ulike oppgaver (Manger & Wormnes, 2015, ss. 120-121).

Mestring kan oppstås gjennom ulike måter. Autentiske mestringsopplevelser handler om hva en har erfart tidligere. Her kan elevene bli påvirket av positive og negative erfaringer. Dette er lurt å tenke over da det gjelder uteskole, at man prøver å legge til rette for at alle skal trives i uteskolen. Det kan handle om at en ikke alltid trenger å gå på en fjelltopp da ikke alle elevene har glede og god nok fysikk til å trives med det. Det handler om å finne alternativer om det for eksempel regner, i stedet for at alle elevene skal være ute og bli våt og kald. Mestring kan også

oppleves av modellering, av å se andre og lære av det de gjør. Dette kan skje i en kroppsøvingstime med tema høydehopp der en elev synes det ser skummelt ut. Eleven kan studere og oppleve noen andre hoppe, om hoppet lykkes kan eleven teste ut samme framgangsmåte. I skolen er mange mennesker samlet og verbal overtakelse vil oppstå mange ganger, dette vil komme fra lærere og medelever. Som lærer er det viktig og oppmuntre og gi konstruktive tilbakemeldinger for at eleven skal ville utføre aktiviteter og oppleve mestring. Det er også viktig ha et åpent blikk på kommenterer mellom elevene og prøve fremme et positivt språk og syn i klassen, det er fint å heie på hverandre. Kroppsspråket er noe som ofte sender ut kraftige signaler på hvordan noen har det og elevene sender hele tiden ut signaler til både lærer og medelever. Som lærer blir hær også gode relasjoner viktig for at elevene skal kunne åpne seg om følelsene sine og ytre sine meninger. Det er fint at elevene føler seg såpass trygg på læreren at de føler seg komfortabel og forklarer om hvordan de har det gjennom skoledagen. Som lærer er det også veldig viktig og selv være bevisst på hvilket kroppsspråk en sender ut. At en som lærer sender ut passende kroppsspråk til ulike situasjoner. I uteskolen blir også kroppsspråket mye brukt ved aktiviteter.

3 Metodiske tilnærminger

3.1 Kvalitativ forskningsdesign

I følge Creswell og Poth (2018) er kvalitativ forskning en måte å observere og tolke den naturalistiske verden på. Dette vil si at forskeren studerer fenomener i naturlige omgivelser, og prøver finne en mening med det en opplever (Creswell & Poth, 2018). Mer spesifikt brukes kvalitative forskningsdesign i prosjekter hvor forskeren ønsker å finne ut av, og oppnå en bedre forståelse av et fenomen, samt hvilken tilknytning det enkelte mennesket har til fenomenet (Mehmetoglu, 2004, ss. 18-19). Slike design egner seg også godt i studier hvor målet er å få et innblikk i menneskers personlige tanker, meninger og erfaringer (Thagaard, 2013, ss. 31-33). Siden jeg som forsker ønsker å få en større forståelse av uteskole, og læreres og elevers erfaringer tilknyttet dette temaet, vil studien min ha en kvalitativ tilnærming.

3.2 Intervju som metode

Ifølge Christoffersen & Johannessen (2012) blir intervjumetoden brukt i studier hvor målet er å finne personlige nyanser av erfaringer og informantenes egne oppfatninger av ulike fenomener. Intervjuer vil gi informanten stor frihet til å uttrykke seg, og vil gjøre det mulig for forskeren å oppklare utydelige svar eller få utdypete svar (Christoffersen & Johannessen, 2012, ss. 77-79). Den kvalitative metoden å intervju på er fleksibel i form av at den tillater spontanitet og tilpasninger i interaksjoner mellom forsker og deltaker (Mehmetoglu, 2004, ss. 22-23). For å få svar på kvalitative problemstillinger kan forskere benytte seg av observasjon og intervju (Creswell & Poth, 2018, s. 7). I skolen vil mye kunnskap om tema komme fra konkrete situasjonsbestemte hendelser og erfaringer læreren har gjennom sin arbeidshverdag. Siden jeg ønsket å få frem ulike synspunkter og erfaringer fra lærere på mellomtrinnet, anså jeg intervjumetoden som best egnet til å få svar på forskningsspørsmålene.

En forsker kan gjennomføre henholdsvis åpne, semi-strukturerte eller strukturerte intervjuer (Christoffersen & Johannessen, 2012, ss. 78-79). Jeg ønsket å gjennomføre strukturerte intervjuer, der man på forhand har utarbeidet en intervjuguide med tema, spørsmålene og rekkefølgen på spørsmålene er klare for å stilles før intervjuet. Dette fordi det var spesifikke spørsmål jeg ville alle lærerne skulle svare på, det ble også mer flyt i samtalen og en som forsker fant det lettere å konsentrere seg om svarene. Dette var et godt utgangspunkt for analysen. Ved at en kvalitativ studie har åpne spørsmål får deltakere mulighet til å besvare

spørsmålene med egne ord, og de kan være mer detaljerte og utfyllende i svarene sine (Mehmetoglu, 2004, ss. 22-23). Jeg valgte derfor å lage mange åpne spørsmål, hvor informantene kunne gi utfyllende svar.

3.3 Utvalg og inklusjonskriterier

Ved kvalitative intervjuer er det vanlig å velge ut informanter ved strategisk utvelgelse (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 50). Dette innebærer å velge informanter som kan mye om fenomenet som skal forskes på. Dette er viktig for at deltakere kunne gi relevant og nyttig informasjon. I denne forbindelse valgte jeg å utarbeide noen inklusjonskriterier for hvem som kunne være informant. Med dette menes å bestemme hvilke spesifikke kvalifikasjoner eller egenskaper informantene måtte ha for å kunne delta i denne studien (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 51).

Kriteriene for lærerne var at de har vært, eller er lærere på mellomtrinnet. De må ha formell lærerutdannelse, ha jobbet som lærer på norsk skole i minst 20 år og har praktisk erfaring med uteskole på mellomtrinnet. Dette ville sikre at de hadde mye kunnskaper om temaet, og et godt utgangspunkt for å reflektere rundt uteskoleundervisning på mellomtrinnet.

Videre var det også ønskelig å intervjuer både lærere med stor interesse for uteskole, samt lærere med mindre interesse. Det var viktig for meg å prøve å fange opp begge parter, og på denne måten sikre en bredere variasjon i utvalget mitt. Inklusjonskriteriene for elevgruppen var at de er elever fra 5.-7.trinn som går på skole i Norge, og har gått på skoler hvor det har foregått uteskoleundervisning. Dette for at de skulle ha den personlige erfaringen med uteskole på mellomtrinnet som kreves for å gi informative svar på spørreskjemaet.

Siden målet med kvalitativ forskning er å finne rike personlige data, heller enn å generalisere studiens funn, er anbefalingen til den kvalitative forskeren å intervjuer det antall informanter som behøves for å finne gode svar på studiens forskningsspørsmål (Thagaard, 2013). Et lite utvalg ville også gjøre det lettere å gå mer i dybden, og gjøre grundigere analyser, noe jeg anså som fordelaktig. Etter en samtale med veileder valgte jeg å starte med å intervjuer fire lærerinformanter, tre kvinner og en mann. Samtlige hadde vært lærer på barnetrinnet i mer enn 30 år, og hadde mye erfaring med uteskole. De var med andre ord godt kvalifiserte kandidater.

3.4 Intervjusituasjonen

Jeg tok kontakt med rektor på en utvalgt skole for å spørre om min forskning kunne være aktuell for deres ansatte. I samme mail ga jeg en konkret forklaring på hva studien min ville gå ut på, og hva det ville si for informantene å delta på studien. Jeg fikk tak i fire lærer og intervjuer og alle ønsket å bli intervjuet hjemme hos seg selv. Jeg dro til informantene da de var klar for besøk. På alle intervjuene satt vi oss en rolig plass der informanten følte seg komfortabel og det var ingen andre rundt. Jeg lar informanten få mulighet til å lese informasjonsskrivet for hva deres deltakelse på prosjektet ville innebære og lar de skrive under på dokumentet (Se vedlegg 2). Jeg benyttet meg deretter av en bandopptaker slik at jeg kunne være oppmerksom på informantens svar og ha mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål om noe var uklart eller utydelig. Bandopptaker ble testet før en begynte intervjuet. Før selve intervjuet begynte leste jeg opp min problemstilling og mine forskningsspørsmål slik at informanten skulle få tydelige tegn på hva jeg ønsket fokusere på under min oppgave. Jeg hadde et strukturert intervju der jeg hadde gjort klart spørsmål og oppfølgingsspørsmål til informanten. Jeg som intervjuer viste aktiv lytting gjennom og vise interesse gjennom kroppsspråket, og med bekræftende lyder på at jeg lyttet. Etter intervjuet viste jeg stor takknemlighet for deres tid og interesse for å være med på min studie. Gjennom eget studieforløp er har jeg lært at tiden rett etter et intervju er viktig. Det er ofte rett etter intervjuet en danner seg inntrykk og tanker en kan skrive ned. Mine intervjuer ble transkribert samme dag som intervjuet ble holdt. Ved at jeg fulgte disse retningslinjene, opplevde jeg at vi fikk god flyt i samtalen, og at jeg satt igjen med gode informative svar. Informantene var engasjerte og bidro rikelig med sin kunnskap og erfaring.

3.5 Spørreundersøkelse som metode

Spørreundersøkelse er en systematisk metode for innsamling av data (Ringdal, 2018, s. 191). Spørreundersøkelse vil i de fleste sammenhenger gi en beskrivelse av en populasjon eller et utvalg. Det finnes spørreundersøkelser som omhandler hverdagslivet der det er meningsmålinger om ulike holdninger mennesker har (Ringdal, 2018, s. 191). Det finnes to hovedperspektiver på spørreundersøkelse som er *designperspektivet* og *kvalitetsperspektivet*. *Designperspektivet* er en systematisk prosess på hvordan utviklingen og gjennomførelse av spørreundersøkelsen gjøres. *Kvalitetsperspektivet* omhandler feilkilder som kan oppstå under hele prosessen (Ringdal, 2018, s. 192).

I min studie benyttet jeg meg av en digital spørreundersøkelse på elevgruppen. Dette for å få fram flest mulig meninger om elevenes tanker og erfaringer med å være ute. Hensikten med dette var at jeg ønsket få fram elevenes stemmer da disse kan ha betydning for hvorfor det blir mindre uteskole. Elevene er ofte også kreative og kan komme med gode forslag og innspill til temaet. Måten jeg designet spørreundersøkelsen er med åpne og tydelig spørsmål om tema uteskole, der de har et stort område og svare på (Se vedlegg 5). Spørreundersøkelsen er laget digitalt og sendt ut til elevenes foresatte på mellomtrinnet, informasjonsskrivet ble også tilsendt i samme mail (Se vedlegg 4). Spørreundersøkelsen er tilsendt de foresatte på bakgrunn av at jeg måtte ha deres samtykke på om deres barn kunne delta på min studie. Ved å ikke gjennomføre spørreundersøkelsen i et klasserom medfører dette at det er begrenset med elevsvar som kom inn. Samtidig gav dette meg gode data fordi elevperspektivet kommer litt fram i lyset. Dette kan ha innvirkninger på refleksjonen rundt problemstillingen min, og en får et innblikk i hvordan elevene trives, og hva de ønsker ved å ha undervisning ute.

Gjennom Ringdals (2018) kvalitetsperspektiv vil nok noen av svarene være mer konkrete enn andre, og elever som produserer saklig og relevante besvarelser vil ha stor relevans til prosjektet, men spørsmålene er utformet slik at alle skal kunne svare kort og presist på alt (Se vedlegg 5). Da en skal se gjennom spørsmålene bør en ta hensyn til at elevene kan glemme hendelser, ikke snakke sant, samt kan misforstå spørsmålet. Her kan det oppstå utenforliggende faktorer som kan spille inn på det skriftlige arbeidet. Med tanke på at jeg sendte spørreundersøkelsen til tre forskjellige klasser var det et potensial for å få et greit utvalg av elever. En bør ta hensyn til at flere av elevsvarene kommer fra elever fra samme klasse, der de kan ha opplevd samme erfaringene til uteskole som kan påvirke de både positivt og negativt.

3.6 Forskningsetiske hensyn

Etikk handler om læren om moral, det å finne ut hva som er rett og galt. I følge de nasjonale forskningsetiske komiteene (2016) handler forskning om søken etter ny og bedre innsikt i et tema. Forskingen blir et systematisk og sosialt organisert virksomhet som blir styrt av ulike normer og verdier (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2016). Innlevelse og fortolkning en stor del av forskningsprosessen. Alle forskere kan ha ulike farlige tilnærminger og teoretiske ståsteder å tolke data på. Forskning kan påvirke individer som ønsker delta derfor er det mange regler og lover en må forholde seg til slik at ikke det skal få en negative konsekvenser for mennesker, samfunn eller natur (De nasjonale forskningsetiske komiteene,

2016). Forskningsetikk er viktig å tenke igjennom da man skal forske ved å intervju mennesker og holde en spørreundersøkelse for barn.

Forskeren skal vise respekt ovenfor menneskeverd, over tema, ovenfor forskningsdeltakere, samt passe på at forskningsresultatene blir formidlet på en god og fornuftig måte (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2016). Forskeren må også ta hensyn til informantenes personvern. Forsking skal skje i samsvar med grunnleggende personvern hensyn, dette gjennom personlig integritet, privatlivets ferd og ansvarlig behandling av personopplysninger (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2016).

I mitt forskningsprosjekt gjorde jeg forskningsdeltakere anonyme ved bytting av informantenes navn, og ikke fortelle hvilke skoler jeg har oppsøkt. De opplysningene som er relevant er at lærerne er fra ulike norske skoler, hvilken aldersgruppe intervjudeltakeren er i, kjønnen og fritidshobbyer. Jeg ønsker å spørre lærerne om fritidshobbyer for å se hvilke interessefelt de har utenom skolen fordi det kan ha en påvirkning på resultatet. Det kan oppstå lærere som har personlige utfordringer som ikke er i stand til å benytte seg i like stor grad av uteskole, da må man passe på å ikke gå for å nærme inn på denne type problematikk. Taushetsplikten er også noe en bør tenke på i forkant av intervjuet, at det ikke er unike erfaringer lærere kommer med som blir tatt med i prosjektet.

Når det gjelder behandling av personopplysninger har forskeren en lovfestet informasjonsplikt og må hente samtykke fra deltakere i studien (Se vedlegg 2 og 4). All informasjon som skrives skal gis på en nøytral måte slik at ikke deltakere skal bli gjenkjent. Deltakere skal ha en forståelse for hva deres innsikt i tema vil medføre. All innsamlet informasjon om personlige forhold skal forhandles konfidensielt og fortrolig, og i den publiserte studien skal informasjon anonymiseres. Opplysninger fra enkeltpersoner skal lagres forsvarlig, og slettes etter studiens slutt, dette skal også informantene være innforstått med (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2016).

Studier som inneholder barn, har et særlig krav på beskyttelse. Forsking av barneliv er verdifullt og viktig. Forskeren skal være bevisst på tilpasninger i form av språk og metoder til barn slik at de får en viss forståelse av studien, og hva deres deltakelse innebærer. Det er viktig å belyse for dem at det er frivillig og delta og har mulighet til å trekke seg. Barn under 15 år er nødt til å få foresattes samtykke. I min studie har ikke fokuset vært på konkrete personlighetsopplysninger, men selve metoden uteskole. Likevel så jeg det nødvendig å sende

en søknad til NSD ved at jeg skulle få frem barns meninger gjennom en spørreundersøkelse, samt benytte meg av bandopptaker under lærerintervjuene. Det ble nødvendig å søke om tillatelse fra NSD for å redegjøre for oppbevaring og behandling av innsamlede data (Se vedlegg 1).

3.7 Reliabilitet og validitet

I en forskningsprosess er det viktig å jobbe for å opprettholde høy standard når det kommer til kvalitet. To måter å vurdere studiens kvalitet på er å diskutere validitet og reliabilitet.

Kvalitative og kvantitative oppgaver vurderes noe annerledes når det kommer til validitet og reliabilitet. Siden dette er en kvalitativ masteroppgave, er det de kvalitative kriteriene som utgjør vurderingsgrunnlaget. Thagaard (2013) definerer *validitet* i kvalitativ forskning som gyldigheten av forskerens tolkninger. Med dette menes at studiens resultater representerer den studerte virkeligheten. For å vurdere hvorvidt en studie overholder høy validitet sier Lincoln og Guba at en må diskutere forskningens *troverdighet og overførbarhet* (Creswell & Poth, 2018, s. 255), også kjent som henholdsvis intern og ekstern validitet.

I følge Thagaard (2013) innebærer begrepet *troverdighet* at forskningsresultatene er framskaffet på en systematisk og ærlig måte. For at en kvalitativ studie skal oppfattes troverdig, er det viktig at studien er transparent. Ved å gi detaljerte beskrivelser av min framgangsmåte gjennom forskningsprosessen, valg av analysemetoder, og redegjort for hvordan resultatene har blitt tolket, kan en synliggjøre for andre hvordan en kom fram til studiens resultater. Forskerens og informantens rolle må også diskuteres under dette punktet. Hvordan jeg som forsker har opptrådt, og min aktive rolle og tilstedeværelse, vil også ha betydning for studiens resultater, og hvor troverdig resultatene oppfattes (Thagaard, 2013, ss. 205-206). For å vurdere en studies *eksterne validitet* må en spørre seg om studien kan være gyldig i andre sammenhenger. Med dette menes at forskningsresultatene er *overførbar*, i den grad at «*forståelsen som utvikles innenfor en studie, også kan være gyldig i andre sammenhenger*» (Thagaard, 2013, s. 205). I denne oppgaven vil det innebære at lærernes og elevenes erfaringer, gjenspeiler andres personers meninger innenfor skolen. Dette handler om at en kan kjenne seg igjen i det som blir sagt av lærere og elever. Dette studiet kan være overførbar til andre lignende situasjoner der en kan finne inspirasjon og ideer som kan brukes videre. Da en ser på studiens bekreftbarhet bør forskeren være kritisk til egne tolkninger, herunder at egne erfaringer kan spille inn. Bekreftbarhet vil vises da jeg som forsker vil gjøre min studie så presis som mulig, jeg vil være detaljert i hva jeg har gjort, vil benytte meg av

konkrete sitater. Det er da viktig å benytte seg av støttende litteratur ovenfor informantenes utsagn.

I følge Thagaard (2013) handler *reliabilitet* om vurdering av forskningens pålitelighet. Reliabilitet omhandler å ha en kritisk vurdering av prosjektet, dette vil si at forskningen er utført på en pålitelig og tillitsvekkende måte. Reliabiliteten forsterkes ved at det er flere forskere som deltar i forskningsprosjektet. Forskjellige tolkninger og beskrivelser av noe kan på en måte være problematisk fordi mennesker kan ha ulik oppfatning av det samme, samtidig som det kan bidra til økt reliabilitet ved at man har tilgang på flere synspunkt og kan benytte seg av disse gjennom diskusjon og vurdering av mulige feilkilder (Thagaard, 2013, ss. 201-203).

Reliabiliteten handler i kvantitativ forskning handler om å repliserbarhet, og er ikke like relevant for kvalitativ forskning der man er i kontakt med en mindre gruppe og benytter seg av åpne spørsmål. Men en skal som forsker argumentere for den dataen de har fått innsamlet, og være kritisk (Thagaard, 2013, ss. 202-203). Reliabilitet kan også deles inn i to kategorier *ekstern og intern reliabilitet*. Den *eksterne reliabiliteten* omhandler om forskningsprosjektet kunne være utført av andre, med andre deltakere, dette er vanskelig å oppnå i kvalitativ forskning. *Intern reliabilitet* handler om å være tydelig på fremgangsmåten ved innsamlingen av datamaterialet, forskningsprosessen og analyseprosessen. Det er også viktig å støtte sine funn opp mot relevant teori (Thagaard, 2013, ss. 202-203).

Den *eksterne reliabiliteten* omhandler om forskningsprosjektet kunne være utført av andre, med andre deltakere, dette er vanskelig å oppnå i kvalitativ forskning da en har en liten informantgruppe. På den andre siden vil den eksterne reliabiliteten kunne gjelde med noen tilpasninger. Funnene i min studie vil mest sannsynlig kunne tilpasses og gjennomføres andre steder i Norge. Alle skolene i Norge har et samme utgangspunkt gjennom den norske nasjonale læreplanen. Norske skoler har også ofte en klassisk norsk natur og et nærmiljø som kan utforskes på. *Intern reliabilitet* handler om å være tydelig på fremgangsmåten ved innsamlingen av datamaterialet, forskningsprosessen og analyseprosessen. Jeg har i min studie prøvd å være konkret og detaljert i forhold til hvordan prosessen har vært og hvilke valg jeg har tatt. Jeg har gjennom intervjuene benyttet meg av transkribering og bandopptaker slik at jeg får mest mulig presise utsagn.

4 Analyse og tolkning

4.1 Analyse

Ifølge Thagaard er første trinn i analyseprosessen å bli godt kjent med sitt datamateriale, dette gjennom sortering og organisering av datamaterialet. Videre vil en kunne begynne å se sammenhenger mellom datamaterialet og gjenkjenne ulike mønstre. Som forsker bør en tenke nøye igjennom hvordan datamaterialet kan forstås og tolkes, og herunder prøve benytte seg av begreper som støtter opp informantenes utsagn. Når en har funnet datamaterialet som har omhandlet samme tema kan en begynne å danne seg kategorier. Disse kategoriene bør gjenspeile temaer som er tett knyttet opp mot problemstillingen og forskningsspørsmålene, men det kan også oppstå temaer som danner seg gjennom analyseprosessen (Thagaard, 2013, ss. 159-161).

Informantene har uttrykket seg på sin personlige måte, med sitt vokabular sine meninger. Ifølge Thagaard (2013) kan intervjuet oppleves annerledes for forskeren ved at forskeren vil se sammenhenger utfra sin faglige bakgrunn. Derfor har forskeren ofte et annerledes perspektiv enn vedkommende det blir forsket på. Det vil være forskerens faglige perspektiver som strukturerer analysen og tolkningen av datamaterialet (Thagaard, 2013, ss. 152-153). Det etiske dilemmaet oppstår ved at diskurser tar utgangspunkt i deltakerens forståelse av sin situasjon, mens tolkninger og resultater vil representere forskerens fortolkning av deltakernes forståelse. I min studie har informantene fått mulighet til å lese gjennom sine utsagn, dette for at de skulle få mulighet til å komme med videre kommentarer til transkriberingen. I følge Thagaard (2013) er det viktig å opprettholde informantens tillit og anonymisere innholdet i den grad at de ikke skal kunne gjenkjennes gjennom historier og utsagn (Thagaard, 2013, s. 153).

Forskningsspørsmålene i min studie er «*Hvilke tanker og erfaringer har lærere på mellomtrinnet om å bruke undervisningsmetoden uteskole?*» og «*Hvilke erfaringer har elevene fra uteskole, og hvilken tanker har de rundt det å lære ute?*». Disse spørsmålene hadde jeg i bakhodet under intervjuene, og ved utformingen av kategoriene. Analysen av lærernes datamateriale resulterte i 8 ulike kategorier. Kategoriene ble som følger: *Lærerinformantene, uteskole på mellomtrinnet, hvordan ivareta elevene sine, utfordringer med uteskole, konkrete forslag til undervisningsopplegg og til slutt viktigheten ved å være ute*. Elevenes kategorier ble inndelt i *elevgruppen, positive og negative sider med å være ute, årstid og fag* og til slutt *hva har dere gjort og ønsker gjøre ute*.

4.2 Lærerinformantene

I min studie intervjuet jeg fire norske lærere. For å beskytte informantenes identitet har jeg valgt å kalle de Helle, Mille, Kåre og Jenny.

Et av de første spørsmålene jeg stilte lærerne var «*Hva er det første du tenker på når jeg nevner begrepet uteskole?*». Dette for å få i gang deres tankeprosess opp mot tematikken. Lærerne kobler begrepet opp mot å ta ungene ut av klasserommet og utforske nærmiljøet og naturen. Måtene dette kan gjøres på er å være nysgjerrig, utforske, oppleve og sanse. Jenny la spesielt fokus på å få ungene med ut i naturen, der de kan forske på ting som finnes der, skape nye interesser og bli kjent med sitt nærområde. Mille påstår at elevene kan lære både faglig, sosialt, psykisk og fysisk. Uteskole for henne er læringsprosesser i friluft utenfor klasserommet.

Videre spurte jeg om «*Når oppsto interessen for uteskole?*», dette for å få frem om lærerens bakgrunn kunne ha noe med hvorfor de ville benytte seg av uteskoleundervisning. Både Helle og Kåre snakker om interessen for å være ute kom fra barndommen, der de har gode assosiasjoner til å være ute. Helle forteller om sin tidligere lærer som var en stor og røslig kar, med mye tålmodighet og god evne til å motivere, dette skapte gode assosiasjoner med uteskole. Kåre forteller:

«Jeg har bestandig likt å være ute. Det har vært et godt utgangspunkt generelt og jeg ønsker å overføre disse verdiene til ungene».

Mille fikk sin interesse for uteskole ved at hun ble inspirert av en annen lærer og hadde en klasse som trengte mye bevegelse. Deretter ble det en vane for henne å benytte seg av uteskole, og hun tilegnet seg mange erfaringer ved å være ute med elevene. For Jenny ble uteskolebegrepet introdusert gjennom læreplaner og skolen hun jobbet på. Det ble et økt fokus på å ha uteskoledager for elevene på småtrinnet. Hun ser også verdien «*(...) jeg synes og det var flott og nyttig, var veldig verdifullt for ungene og de kunne utvikle seg gjennom å være ute i naturen og bruke den som læringsarena*».

4.2.1 Uteskole på mellomtrinnet?

Videre i intervjuet ville jeg få fram *lærernes tanker om uteskole på mellomtrinnet*. Dette for å få frem deres konkrete tanker rundt temaet jeg ønsker å belyse gjennom denne studien.

Helle sier følgende «*Nja, jeg tror at det er minst like viktig på mellomtrinnet? Fordi at da er det særlig for å nå ut til alle elevene, for da er det allerede noen som har, ja sånn vanskelig*

for å innrette seg etter skolesystemer så det med at noen ikke er kommet så langt i læringsprosessen sin og for dem kan det være ekstra... bra å komme seg ut å få se at de mestrer ting, når de er ute».

Kåre tenker at det kan være fint å innføre mer uteskole på mellomtrinnet, men at det kan være nødvendig å ha en konkret plan å følge på skolen, eller at det kunne ha vært et valgfag for elever som har et større ønske om å være ute.

Jenny sier at «*Jeg ser jo at det er muligheter, det som er utfordringen er å få elevene motivert til å ville ut, jeg er litt uenig, jeg føler de har uteskole en hel dag i uka fra 1-4, så jeg ser at mange faktisk er lei når de kommer i 4 klasse. Da tenker jeg at det kanskje blir litt for mye før en kommer på mellomtrinnet?*». Hun nevner også at om en skulle lykkes hadde det vært fint å være ute litt innimellom og jobbe med et motiverende tema slik at de har lyst til å være ute.

Videre spurte jeg lærerne «***Ser du verdien i å få elevene på mellomtrinnet ut? Hvorfor?***». Dette for å få lærerne til å bekrefte og utdype det de hadde fortalt ovenfor. Helle mener at «*Jeg tror at det står på læreren, for ungene får du alltid med deg ut*». Hun fokuserer på lærerrollen og skolen her, på hvordan læreren velger å undervise. Kåre ser verdien med å få de ut, og ønsker at elevene skal lære å være ute på alle slags områder, og i alt slags vær. Jenny sier «*Ja, ser veldig verdien, spesielt disse tider da mange elever er veldig passive, de kommer hjem fra skolen og er opptatt av å være på pc, (...) det er færre og færre unger som er ute i naturen på ettermiddagstid, de sitter inne, de kommuniserer på sosiale medier i stedet for å møtes i bakken og skiløypa og fjæra som vi gjorde før, så ser kjempeverdi av at elevene får den fysiske delen, selvfølgelig da kombinert med det faglige, da ser jeg positivt på det*».

4.2.2 Hvordan ivareta elevene sine

Videre spurte jeg lærerne om ***planleggingsfasen før en skal holde uteskoleundervisning***.

Dette for å få fram hva en bør tenke på når en skal holde undervisning utenfor klasserommets fire vegger. Mille mener at uteskole kan gjennomføres i alle fag, også når det gjelder den nye læreplanen LK20. Alle lærerne fremmer viktigheten av å være godt forberedt til økten og ha en plan. En som lærer bør ha satt seg klare mål for økten og ha evnen til å være fleksibel, strukturert og kreativ. Læreren bør informere elevene godt på forhånd på hva som skal skje, og hvorfor. Dette fordi elever og lærere ofte blir noe spredt når en er ute, og god informasjon er viktig for å opprettholde god kontroll over gruppa.

Godene ved å utføre uteskoleundervisning kan være mange. Lærerne trekker fram det faglige, mestringsopplevelser, øver samarbeidsevnen og en kan oppnå relasjonsbygging. Elevene utvikler seg motorisk, de bruker sansene, ser sammenhenger, blir kjent med nærmiljøet og kan bli kjent med hverandre på nye måter. Det er viktig være konkret og forutsigbar med elevene sine, skape positive opplevelser og bygge på mestringsopplevelser.

Lærerne nevner også viktigheten av å ha gode klær, og dette er en spesiell utfordring på mellomtrinnet der de ofte er begynt å bli opptatt av utseende. Hvis elevene går ute og fryser og er våt, vil de få negative assosiasjoner med å være ute. Videre uttaler Milla at det er fint å ha noen faste plasser å dra til der elevene er kjente, der de kan skape ting og oppleve ulike hendelser. Dette slik at de får et eierforhold til plassen. Utstyr som skal brukes bør også være på plass før økten starter. Mille sier at «*Fokus i planleggingsfasen er at opplegget på uteskolen skal ha sammenheng med det som skjer i klasserommet. Den røde tråd. Derfor jeg alltid jobber temabasert, uansett trinn.*». Heller uttrykker at «*Jeg tenker at det som er aller viktigst er å motivere ungene før du kommer deg ut.*». Dette vil hun gjøre gjennom å planlegge med elevene sine om hva de skal gjøre på forhånd. Hun fokuserer på å finne elevenes interesseområder og arbeide utefra dem.

Planlegging og det å finne inspirasjon er viktig for Kåre, for at han og elevene skal få best mulig utbytte av en uteskoleøkt. I denne forbindelse fremmer han viktigheten av å benytte seg av samarbeid mellom lærere, og det å lete på nettet for å finne aktiviteter som kan være tilpasset elevgruppen. Videre mener Kåre at noe av det viktigste for en lærer er å ha oversikten over elevgruppen sin. Han har opplevd at et par elever har rotet seg litt bort i blåbærtua, og på større skoleturer har mindre elever fulgt etter de eldre elevene og dermed gått feile rute. Men det har jo alltid gått bra og de var ikke så langt unna. Kåre mener at for å ha kontroll på elevgruppen kan man ha en lærer som går først, en lærer sist, og gjerne noen i midten også om en skal gå lengre avstander. Dette for at elevene ofte er i variabel fysisk form. En må også se an elevgruppen sin. Kåre trekker fram eksempler på at det i noen tilfeller er elever som har behov for å bli kjørt et stykke med bil eller firhjuling for å få et lite forsprang, eller gå halve distansen. I disse tilfellene er man avhengig av å ha flere lærere eller foresatte som har mulighet til å hjelpe til.

Neste spørsmål jeg hadde til lærerne var «***Hvordan har du opplevd elevenes holdninger på mellomtrinnet til å være ute?***». Dette var for å få lærernes tolkning og oppfatning av elevenes synspunkt, om elevene hadde uttrykket seg selv på måter som tilsier noe om deres opplevelse

av uteskole. Jeg spurte også hvordan de ser på å være ute gjennom alle årstider og om de har lagt merke til kjønnsforskjeller. Dette for å skaffe nyanser og til spissinger på elevgrupper.

Helle legger fokus på at elevens holdninger varierer mye, at det er noen som trives godt ute og noen trives bedre inne. For elevene som ikke er glad i å være ute, eller ikke føler de strekker til er det spesielt viktig å motivere dem og lage avtaler med dem, slik at de skal føle seg trygge på det de skal gjøre ute. Det er igjen viktig med gode klær, og holde god kommunikasjon med hjemmet angående klær. På vinterstider er klær en ekstra utfordring for mange elever. Lærerne kommenterer at foreldre-hjem samarbeid er viktig, at foreldrene vet viktigheten med å få barna sine ut og at de skal ha rette utstyr. Jennys skole har også et lånelager for elever som trenger utstyr.

Mille har som regel elever som ser positivt på det å være ute. Hun fokuserer på at elevene skal ha bilder å se tilbake på som skaper gode minner, glede og latter. Jenny snakker om samarbeid mellom ulike trinn, og at dette kan være en motivasjon.

Helle sier angående det å være ute gjennom alle årstider at *«Nei, (...) når de først kommer seg ut er det like artig være ute på vinter som på våren og høsten, det er bare at de er godt kledd og er motivert»*. Jenny kommenterer at *«(...) når de begynner skolen på høsten liker de å gjøre ting ute, vår og høst er fantastisk å bruke uteskole. Vinteren i Nord-Norge er ganske lang så da er det kanskje best med en vinteruke, med vinteraktiviteter og ting en skal utforske. Jeg ville ikke brukt hele vinteren på det på mellomtrinnet.»*

Angående kjønnsforskjeller på mellomtrinnet rapporteres det ikke om de store forskjellene. Lærerne er enige i at det kan variere litt fra år til år. Både Jenny og Kåre nevner at guttene på mellomtrinnet ofte er litt mer fysiske, guttene har et større behov for å være aktive og får kanskje et større læringsutbytte av fysiske oppgaver.

Neste spørsmål jeg stilte var **«Har du noen tanker om det å få med seg alle elevene når det gjelder uteskole? Hvordan øker du motivasjonen deres?»**. Motivasjon kan ha betydning for at elevene skal trives og lære ute, derfor lurte jeg på hvordan lærerne møter sine elever og jobber for å opprettholde motivasjonen deres. Helle, Jenny og Mille snakket mye om god kommunikasjon med elevene sine; spørre de hva de ikke liker, og prøve å komme fram til hva en kan gjøre for eleven for at den skal ha det bra ute. Hun mener det handler mye om trygghet, at det ikke er alle elever som er like vant til å være ute, og trenger å lære seg den egenskapen. Mille snakker også om at det å ta bilder underveis kan være en motivasjon for elevene. Samt ha et godt etterarbeid. Kåre prøver å motivere elevene sine med diplom om de

klarer å utføre enkelte fysiske ting i løpet av hvert år på skolen som er tilpasset deres nivå. Dette kan være vannbesøk, fjellturer, triatlon og isbading. Han mener diplommet har hjulpet på motivasjonen til elevene. Jenny vil også kombinere uteskole med det sosiale, at elevene får gjøre aktiviteter sammen, som skaper et felleskap og tilhørighet. Jenny snakker også om å gi de interessante og differensierte oppgaver å arbeide med.

Videre spurte jeg lærerne om *«Hvordan ivaretar du de fremmedspråklige elevene når det gjelder uteskole?»*. Dette er også et viktig spørsmål da en som lærer ofte må forholde seg til mangfoldet. En klasse kan ha elever som kommer fra andre land, og som ikke er vant til uteskole.

Mille påstår *«På lik linje med da andre, sikre at de forstår. Sikre at de foresatte forstår. Alle elevene vil lære underveis»*. Jenny og Kåre vektlegger at det er spesielt viktig for de fremmedspråklige å lære praktisk. Det at de er ute med andre utfordrer deres språkevne og de vil lære gjennom praktisk samarbeid. Jenny stiller seg positiv med å si at *«Uteskolen er en fantastisk arena for de fremmedspråklige, de får lært seg begreper og norsk i sosiale settinger, de er ute og ser og får det visuelt, samtidig som vi prater om de ulike tingene, i fysiske settinger så føler de seg ofte på lik linje med andre, at de ikke føler seg utafør, så jeg synes uteskole må være helt fantastisk for fremmedspråklige.»* Helle legger fokus opp mot foreldrene i denne sammenhengen. Hun snakker om at det er flere foresatte av fremmedspråklige elever som ikke er vant til de norske samfunnet enda, og da er det spesielt viktig som lærer å gi god informasjon som de foresatte forstår. Dette slik at de skal føle at det er trygt for deres barn å delta på uteskoleundervisning.

4.2.3 Utfordringer med uteskole

Jeg stilte først spørsmål *«Tror du det er læreren eller eleven det står på når det gjelder å komme seg ut?»*. Dette for å få informantene til å reflektere rundt sin egen og andres lærerrolle, samt hvordan de opplever elevene på mellomtrinnet.

Helle og Kåre tenker at det står på læreren og skolekulturen. Tilgjengelighet til uteområder er også et nøkkelord her. Jenny tenker det kan stå på begge. Igjen trekkes det fram at elever med dårlig bekledning får negative opplevelser. Jenny prøver å reflektere over spørsmålet og kommer fram til at *«(...) det kan også være læreren, det finnes lærere som ikke selv liker gå ut, da blir det en større bøyg å gjøre det, så da er det viktig at skolen har det på sine planer slik at alle vet at slik gjør vi det, på det trinnet gjør vi det, det burde ikke være hvordan*

tilfeldig lærer en får som bestemmer hvordan skolehverdagen skal være, men at det blir ensartet på hele skolen.».

Videre spurte jeg de om ***lærerutfordringer som finnes ved å holde uteskole***. Dette var for å få fram sider av uteskole som kunne oppleves som vanskelige. Helle nevner skolens økonomi som en mulig utfordring. Mange skoler er avhengige av buss for å komme seg fram. Da er det viktig med god planlegging og samarbeid med foreldre og administrasjonen. Mille kommenterer at «*Uteskole er slitsomt, du får ikke pauser og du bruker deg selv både fysisk, psykisk og sosialt, men du får utrolig mye igjen, latter, glede, hengivenhet, spørsmål og nysgjerrighet*». Mille snakker også om kompetansemangel og kompetansepress hos lærerne, samt det at en ofte trenger lengre tid for å gå ut. En blir også nødt til å gjøre timebytter eller jobbe tverrfaglig. Kåre påstår at «*(...) du må jo være aktiv og like å være ute selv, og ha et mål med det, og må ha litt fysisk og trygg på seg selv med å være ute.*». Jenny snakket om at store grupper og få lærere kan bli en utfordring, samt at elever med spesielle behov må bli tatt hensyn til.

Videre spurte jeg lærerne om ***elevutfordringer som finnes i uteskolen***. Dette for å finne utfordringer fra elevenes side, samt hvordan de valgte å løse disse problemene. Helle trekker fram utfordringen med enkeltelever med spesielle behov, at det da er viktig ha avtaler med foreldrene og eleven selv på hvordan dette kan utføres. Helle mener at «*(...) avtale med ungene... og det tror jeg er de viktigste, for jeg har ikke opplevd at ungene som ellers har det vanskelig inne i klasserommet har det så vanskelig ute, de har det godt ute og vil gjerne ut.*». Kåre sier utfordringene ofte omhandler «*Det er mest det med klær, og at de er opplagt og har med seg mat, egnet mat for å være ute en dag*». Jenny tar frem utfordringer med klær og utstyr. Hun nevner også elever som ikke er vant til å være ute kan ha negative holdninger med seg.

Jeg spurte om lærerne hadde erfaringer med elever med fysiske utfordringer og hvordan de løste det. Helle har opplevd elever med bevegelseshemninger. Eleven har da benyttet seg av tau, egne løyper, spark med ski, vogner med hjul som kan benyttes ute i terrenget. Det er ofte også en assistent på disse elevene som kan hjelpe til. Jenny har opplevd barn med epilepsi der de alltid har med medisiner til eleven. Hun nevner også viktigheten med å ha telefon med seg om det skjer noe. Om det har vært elever med fysiske utfordringer tilrettelegger de for det, de kan for eksempel bli kjørt et stykke. Det er viktig å tenke alternativt.

Videre spurte jeg lærerne om *hvilke holdninger de har opplevd foreldrene har til at deres barn skal delta på en uteskoleøkt*. Dette for å få fram om deres holdninger kunne ha påvirkning på mindre bruk av uteskole på mellomtrinnet. Kåre påstår at «*De aller fleste foreldrene er veldig positive til det, og så er det jo noen av foreldrene som ikke har vært vant til å være ute selv, som aldri er ute, som kan være litt negative*». Kåre har også elever som ikke har foresatte som bor i samme hjem, der klær fort kan bli glemt igjen hos den ene forelderen eller den andre. Jenny sier at noen foreldre stiller seg spørrende til vitsen med turer der barnet trenger en del utstyr. Men videre sier hun «*Stort sett synes foreldrene dette er fint, og de har en holdning på at det er bra at ungene kommer seg ut og er bevegelse og kanskje lære, og kanskje spesielt de aktive, få komme seg ut å lære på alternative måter.*» Jenny tar også fram det at elevene på mellomtrinnet skal begynne lære ta ansvar for seg selv, og foreldrene hjelper det ikke i like stor grad med å ta med rette klær og mat for en god turopplevelse. Mille trekker fram at hvis de foresatte har fått god informasjon på forhånd med mål og innhold er det ikke noe problem. Det er viktig at de foresatte får bekreftet at elevene får et læringsutbytte av uteskoleøkten.

4.2.4 Viktigheten ved å være ute

Siste spørsmålet jeg spurte lærerne var «*Sist, men ikke minst, hvorfor er det viktig for barna å være ute- etter din mening?*». Dette var for å få fram deres personlige meninger om viktigheten av at elevene får komme ut å lære.

Kåre forteller at «*Det er mye fysisk fostring.. de skal få lov til å være unger lengst mulig, de lærer kroppsbeherskelse, og om å bruke naturen (...)*». Helle kommenterer «*Ungene sitter jo mer og mer inne med de digitale verktøy, og da er ekstra viktig få dem ut, i bevegelse (...)*». Helle påstår at om elevene får utfoldet seg fysisk gjennom aktiviteter kan dette føre til at de lærer bedre. Det er viktig komme seg ut å skape seg inntrykk av sitt nærmiljø. Det å arbeide praktisk med elevene er veldig nyttig. Helle snakker også om at det er fysiske helsegevinster med å være ute å bevege seg, klatre, balansere og henge, rett og slett bruke kroppene sine.

Mille påpeker at «*Uteskole aktiviserer hele eleven, gir opplevelser som bearbeides og skaper refleksjon.*».

Jenny sier om viktigheten av uteskole at «*I dagens Norge særlig viktig, (...) elevene utvikler seg jo med å bruke kroppen sin både fysisk og psykisk, (...) og det er sunnere være ute enn inne, det er få dem bort fra passive ting, (...) la de oppleve gleden av å være i lag og oppleve*

ting ute, (...) med å bli glad i naturen, det har ungene mye nytte av senere, unger som er aktive lærer ofte mye bedre, og da lærer de jo ekstra godt når de er ute i naturen og lærer.».

4.3 Elevspørreundersøkelsen

I denne delen vil jeg se nærmere forskningsspørsmål 3 som er «Hvilke erfaringer har elevene fra uteskole, og hvilken tanker har de rundt det å lære ute?». Dette vil jeg gjøre gjennom først presentere elevgruppen og deretter skrive stegvis elevenes utsagn på uteskoleundervisning. Har delt inn elevsvarene i underkategorier som *elevgruppen, positive og negative sider med å være ute, årstid og fag* og til sist *hva har dere gjort og ønsker å gjøre ute*.

4.3.1 Elevgruppen

Elevene i spørreundersøkelsen besto av elever på mellomtrinnet. De fleste svarene fra elever på 7.trinn. Det var åtte jenter og tre gutter som besvarte den digitale spørreundersøkelsen. Svarene kom fra elever på to forskjellige tromsøskoler. De fleste av elevene var eller har vært aktive på fritiden. Noen av elevene aktiviserte seg gjennom ridning, dans, aking, trampoline hopping, fjellturer, fotball og sykling. Mange av elevene kommenterte også at de pleier gå ut å møte venner.

Første spørsmålet på spørreundersøkelsen var «**Hva er det første du tenkte på da det gjelder uteskole?**», dette spørsmålet spurte jeg for å få fram deres første tanker om begrepet og for at de skulle sette i gang tankeprosessen opp mot det aktuelle temaet som jeg ville finne mer ut av. Gjennom dette spørsmålet kom mange undrende elevsvar «*Hva skal vi gjøre?*», «*Hvorfor skal vi være ute?*» og «*Hvordan er været?*», dette kunne være en indikator på at eleven har et behov for å vite hva som skal skje og hvorfor. Fire av elleve tenker først på det sosiale, at nå skal de få være ute med vennene sine. Guttenes svar fokuserer på det fysiske, «*Jeg tenker at vi skal spille fotball*», «*Klatre i trær eller skrive på kritt tavler i skogen*» og «*At det blir artig*». Et av elevsvarene under dette spørsmålet var «*Det første jeg tenker på er at det kommer til å bli kjedelig, men det blir alltid litt morsomt.*».

4.3.2 Positive og negative sider med å være ute

Neste spørsmålet på spørreundersøkelsen var **om elevene likte å være ute**. Jeg prøvde fange opp både positive og negative sider med å være ute, sett fra elevens ståsted. Ti av elleve elever svarte ja på spørsmålet. For fire av disse elevene likte de være ute da været er fint, da

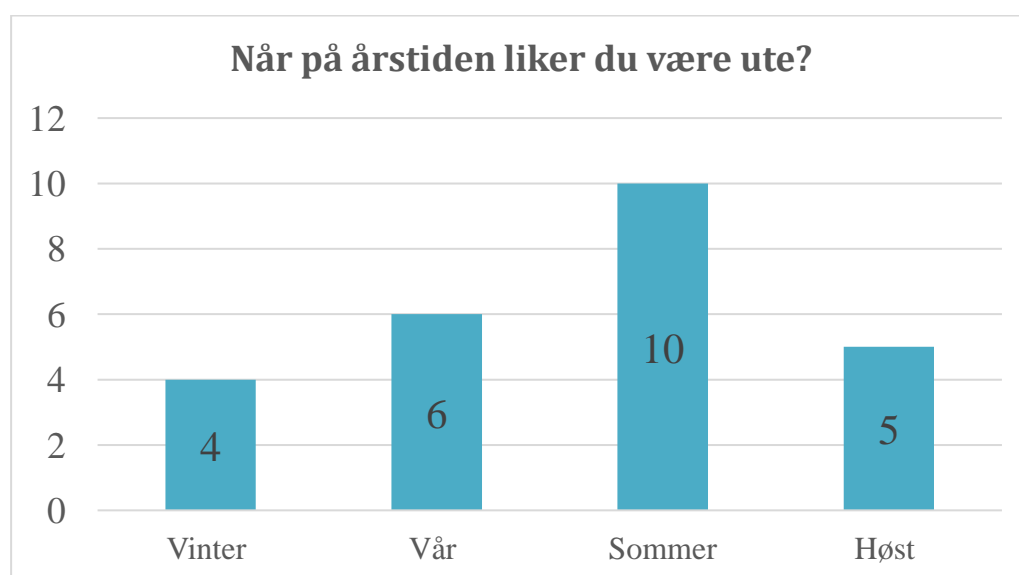
det er varmt i luften. Den siste eleven kommenterte «Litt» på spørsmålet om han likte være ute.

Neste spørsmål jeg stilte dem var «**Hva er bra med å være ute?**». Dette var for å få positive utsagn fra elevene som sier noe om godene ved å være ute og om de har reflektert rundt det. Syv av elleve elever svarer at det er bra med frisk luft. For fem elever er det bra å kunne være aktive i løpet av skoledagen. For et par av elevene var det sosiale også i fokus. Ene elever svarte på hva som er bra på å være ute er «*Du får frisk luft og du blir roet ned hvis du er sur.*». En annen elev svarer «*Det som er bra med og være ute er at du er i aktivitet, du får være sosial og får lit frisk luft og hvis du spør meg kan det gjøre det dagen lit bedre med lit frisk luft.*».

Neste spørsmål jeg stilte dem var «**Hva er dårlig mer å være ute?**». Dette var for å få fram de negative sidene og finne ut hva elevene ville vektlagt her for å få en dårlig uteskoleopplevelse. Ni av elleve elever kommenterer det å fryse eller det å være våt er dårlig ved å være ute, de kommenterer regnvær og vintervær som dårlige tider å være ute på. Andre kommentarer som skilte seg ut, var «*Det er kaldt på vinteren. Og det kan være vanskelig å gjøre enkelte ting.*», og «*Det kan bli kjedelig.*».

4.3.3 Årstid og fag

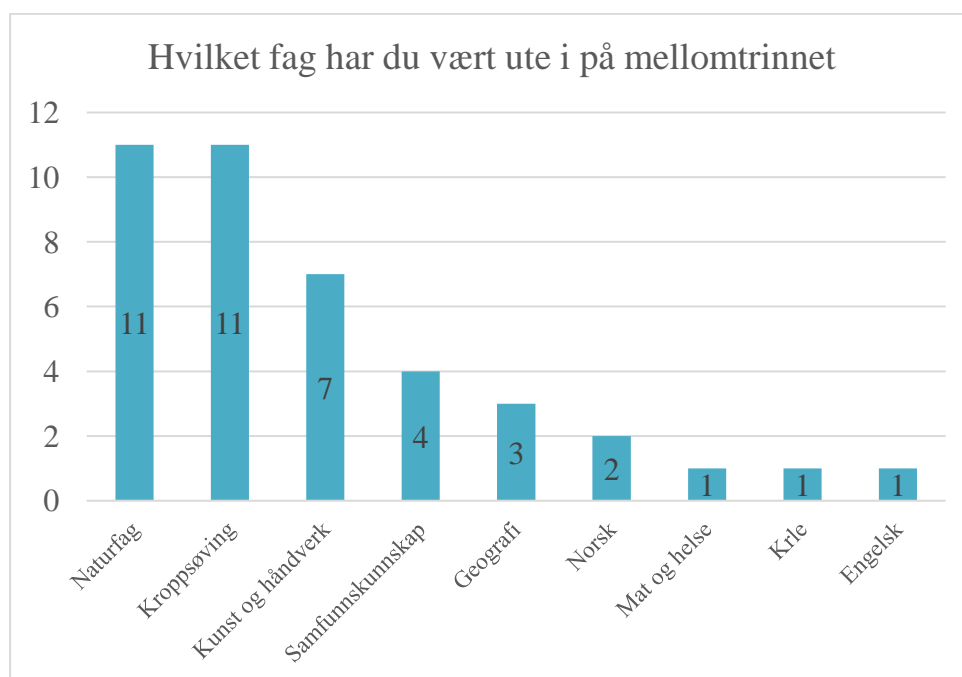
Videre i spørreundersøkelsen var jeg nysgjerrig på hvordan elevene så på det å være ute på ulike årstider. Elevene kunne stemme på en eller alle årstidene. Resultatene ble slik:

Tabell 1 - Egen tabell "Når på årstiden liker du være ute?" Elevsvar

Ved å se på denne modellen trivdes de fleste elevene seg ute på sommer da det er varmere i luften. Det var noen av elever stemte også for trivsel ute på vinterstid.

Neste spørsmål spurte jeg elevene var hvilke fag de har hatt i uteundervisning da det gjelder uteskole. Dette var for å få en liten oversikt over hvordan lærere på mellomtrinnet benyttet seg av uteundervisning. Elevene kunne her notere alle fag de selv mente de hadde hatt undervisning ute i. Tabellen kan ha svakheter ved elever som ikke husker all undervisning en har opplevd på mellomtrinnet, og deres evne til å koble uteskoleundervisning opp mot fag.

Tabell 2 - Egen tabell «Hvilket fag har du vært ute i på mellomtrinnet?» Elevsvar

Tabellen viser at alle elevene har opplevd å ha uteundervisning i naturfag og kroppsøving. Kunst og håndverk var også et fag mange hadde erfaringer med. De fagene elevene ikke har hatt like mye undervisning i var mat og helse, krlø og engelsk.

4.3.4 Hva har dere gjort og ønsker å gjøre ute

Videre var neste spørsmål «*Når dere har vært ute og hatt undervisning, hvilket faglig tema har dere hatt?*». Dette var for å få en forståelse og forslag til måter en kan ha undervisning på ute. Spørsmålet viser også til hvilke aktiviteter elevene husker og ønsker å trekke fram. De fleste elevene nevner aktiviteter de har gjort i kroppsøving eller fysak som orientering, fotball, slåball, idrettsdager, natursti og turgåing. Innenfor matematikk har elevene deltatt på «matematikkdagen», og holdt på med ulike målingsoppgaver ute. Innenfor kunst og håndverk har elevene spikket,

utformet figurer med pinner, sett etter vårtegn og funnet blader og blomster de ar brukt i undervisning. Innenfor norskfaget nevner en elev at de har hatt samisk ute. Den samiske kulturen er et ypperlig tema å benytte seg av ute i naturen. Det var også en elev som nevnte opprydding. Ved opprydding kan en knytte opp flere temaer som miljø og det å være en god samfunnsborger.

Videre spurte jeg elevene om deres holdninger til ***om det skulle være mer eller mindre uteundervisning og hvorfor*** de tenkte slik. Selv om jeg ikke kjenner til deres utgangspunkt, som kan være veldig ulikt ville jeg få fram deres stemmer på om de vil være mer ute eller ikke.

Herunder var det ganske blandede elevsvar, noen elever ønsket at det skulle være slik det alltid har vært, noen ønsker mer og noen mindre. En elev kommenterer «*Jeg synes det er bra med så mye vi har nå, men vi burde få mye mindre uteundervisning i gym, fordi det er utegym nesten vær gang.*». En annen elev svarte «*Ja jeg skulle ønske det var mere undervisning ute. Dett er fordi jeg tror at skoledagen kan forbedres med lot frisk luft. Det finnes elever som trenger mere tid for og bli kvit energi og som ikke klarer og fokusere.*». Alle tre guttene ønsket mer uteundervisning og svarte at «*Mer. Fordi det er gøy å ha undervisning ute.*», «*Mer fordi vi er lite ute.*», og «*Mer for luft.*».

Siste spørsmålet jeg spurte elevene var «***Har du forslag på hvordan kan man ha undervisning ute? Hva ville du likt å gjøre for å lære ute?***». Dette var for å gi elevene en mulighet til å komme med sine forslag, elever er ofte ganske kreative og nytenkende så var derfor nysgjerrig på hva de selv ville valgt og hatt. Under dette spørsmålet kom det fra ulike svar, en elev svarer at «*Man kan fr.k ta lesestunden (...) ute, samme med matte timene og andre skoletimer som bare trekker bok og blyant.*». Andre elever ønsker å lære om planter og dyr i nærområdet, ta bilder til prosjekter, lære seg kart og orientering praktisk, hoppe paradis, samt lære engelske begreper ute. En elev svarte «*Chille.*».

5 Drøfting

Problemstillingen min er «*Hvordan opplever lærere og elever på mellomtrinnet å ha undervisning ute, og hvilke muligheter og utfordringer er det med å drive uteskole?*».

Det første forskningsspørsmål jeg vil ta for meg er «Hvilke tanker og erfaringer har lærere på mellomtrinnet om å bruke undervisningsmetoden uteskole?». Etter dette tar jeg for meg forskningsspørsmålet «Hvilke erfaringer har elevene fra uteskole, og hvilken tanker har de rundt det å lære ute?». Til slutt forsøker jeg å svare på «Hvilke muligheter og utfordringer finnes det med å ha uteskole?».

5.1 Hvilke tanker og erfaringer har lærere på mellomtrinnet om å bruke undervisningsmetoden uteskole

Under dette forskningsspørsmålet vil jeg lage en sammenfatning av lærerens meninger og drøfte det opp mot teori. Gjennom denne delen vil jeg først ta utgangspunkt i hvorfor lærerne skal benytte seg av uteskole, deretter vil jeg belyse ulike fordeler og ulemper via ulike tema lærerne har tatt opp i analysen.

Arbeidsforeningsinstituttets mål i sin studie var at barn skal benytte seg mer av ulike uterom som finnes i nærmiljøet for å forbedre folkehelsen. Dette fordi innaktivitet er et betydelig helseproblem. De har kommet fram til mange goder ved å benytte seg av ulike uterom og være aktive. Blant annet sansing, minner, kunnskap og felleskap. Dette er med på å utvikle barnets identitet (Hagen, et al., 2016, ss. ii-vi).

Den Overordnede delen av læreplanen legger fokus på at elevene skal utvikle naturglede, respekt for naturen, samt bli klima og miljøbevisst. Elevene skal få oppleve naturen slik at de kan benytte seg av den, skape gode erfaringer, forbedre helse og lære gjennom den (Utdanningsdirektoratet, 2020, s. 7).

5.1.1 Minst like viktig være ute på mellomtrinnet

Fra lærerintervjuene kommer det frem at informantene mener det er minst like viktig å benytte seg av uteundervisning som inneundervisning. Ifølge Jordet (2014) handler «Learning by doing» om å kunne legge til rette for opplæring gjennom egenaktiviteter, og skaffe seg førstegangserfaringer. Dette handler om å ha en praktisk tilnærming som kan øke læringsutbyttet og øke motivasjonen (Jordet, 2014, s. 125).

Lærerne har som mål å skape variert undervisning som er tilpasset hver enkelt elevs behov og evner. I noen tilfeller finnes det elever som har vansker ved å innrette seg det klassiske norske skolesystemet. I andre tilfeller finnes det elever som ikke er kommet like langt i læreprosessen som andre i sitt årskull. For at disse elevene skal få størst mulig læringsutbytte kan det være fint å la dem skinne på arenaer der de opplever mestring og glede. Uteskole er ofte et alternativt for de elevene som lærer best gjennom en praktisk tilnærming. På den andre siden finnes det elever som trives best inne i klasserommet, med faste strukturer og rutiner. Noen elever er mindre praktisk anlagt, derfor trenger en ofte både den tradisjonelle undervisningen og utradisjonell undervisning der elevene får avbrekk ved for eksempel uteskole.

Fiskum & Husby (2014) påstår at en trenger før, under og etter aktivitet i undervisning for at elevene skal få læringsflyt og forstå sammenhenger. Uteaktivitet kan brukes for å øke elevenes teoretiske ståsted med utgangspunkt i noe de har lært inne i klasserommet (Fiskum & Husby, 2014, ss. 30-31). I min studie mener lærerne at elevene kan nyttiggjøre seg av begge undervisningsformene og at de ofte trenger begge for å oppleve et fullverdig læringsutbytte.

Som både staten, læreplanen og lærerne kommenterer i min studie er det viktig få dagens unge ut i skoletiden Dette fordi de gjennom sosiale medier og PC bruk, har en mer sittestillende fritid enn tidligere. Målet er at elevene føler glede av å være ute, se verdien av å være ute, samt at de skal ønske gå mer ut. Jeg vil videre forklare viktigheten av å få barna ut gjennom Tom Tillers læringsoler. Læringssolene er alle gjensidige, og vi trenger litt av alle for å skape størst mulig læringsutbytte og læringsglede (Tiller & Tiller, 2012, ss. 195-197).

Den første solen handler om å lære og vite. Denne omhandler den kognitive og intellektuelle dimensjon, dette går ut på elevenes kunnskaper om å huske, koble fakte, skape forståelse og sette i gang nye tankeprosesser (Tiller & Tiller, 2012, ss. 195-197). Lærerne mener at uteskolen aktiviserer hele eleven, gir opplevelser som bearbeides og skaper refleksjon (Hentet fra kapittel 4.2.4). Jordet (2014) mener at utenfor klasserommet finnes det flere måter og arbeide på slik at elever opplever kroppslige og sansemessige erfaringer i møte med lærestoff. Gjennom utforskning av objekter og fenomener som finnes utenfor klasserommet får elevene en mer konkret opplevelse, som igjen kan styre læringsutbyttet (Jordet A. N., 2014, s. 65).

Den andre solen er å lære gjennom å gjøre som handler om å være i aktivitet og lære, det er ikke all teori som er enkelt å forstå uten å knytte det opp til noe praktisk eller konkret. Jordet (2014) sier at erfaring er noe som skjer i bevisstheten da kroppen er ute og sanser aktivt i en ytre virkelighet. Erfaring er noe som oppstår individuelt. Dette skjer da en sanser noe slik at en mottar impulser fra den virkelige verden som en videre tenker og reflekterer over (Jordet, 2014, ss. 121-122). Lærerne mener at det er viktig være ute å lære med at elevene opplever fysisk forsting, kroppsbeherskelse, lære av naturen og ikke minst at det skal være lovt å være barn lengst mulig (Hentet fra kapittel 4.2.4). Ved å være fysisk aktive kan dette gi et bedre læringsutbytte. Det finnes også de elevene som selv er mer fysisk aktive, og disse barna har ofte ekstra godt utbytte av deltakelse i uteskole. For alle elever er også fysiske helsegevinster ved å ta i bruk kroppene sine praktisk.

Den tredje solen er å lære og være som omhandler det å bli verdsatt og respektert av andre. I skolen er en nødt til å omgås andre mennesker og det er et fint utgangspunkt for å lære av og med hverandre. Ifølge Jordet (2014) er det å oppleve noe kulturelt i en sosial setting et utgangspunkt for refleksjon. Da kan elevene oppleve den aktive dimensjon eller den passive dimensjon gjennom hvor stor deltakelse de gjør (Jordet A. N., 2014, ss. 121-122). Lærerne snakker om at ved å kombinere uteskole med det sosiale kan dette skape fellesskapsfølelse og tilhørighet til resten av klassen (Hentet fra kapittel 4.2.2). Det kan være fint å defensivere samarbeidsoppgaver ute slik at alle elevene kan kjenne på en glede av å samarbeide og ha en opplevelse sammen. Læringsutbyttet vil nok være der i ulik grad selv om elevene velger den aktive eller passive dimensjonen. Lærerne mener at elevene som oftest ser positivt på det å være ute. Det å kunne spille på elevenes minner ved å ta bilder gjennom uteaktiviteten slik at de kan ha noe fint å se tilbake på kan skape mye glede og latter (Hentet fra kapittel 4.2.2).

Den fjerde solen handler om å lære å leve, dette går ut på elevens trivsel, glede og trygghet. Det er fint å vise omsorg for hverandre og møte hverandre med et positivt sinn (Tiller & Tiller, 2012, ss. 195-197). Lærerne påpeker at gjennom klasseaktiviteter ute utvikler elevene seg gjennom å bruke kroppene sine fysisk og psykisk (Hentet fra 1.8). Det er fint måte å skape et felleskap og samhold i klassen. Gjennom å kjenne på det sosiale kan en som elev kjenne på gleden av å være i naturen sammen med andre.

5.1.2 Tilpasse til hver enkelt elev

Ifølge Jordet (2014) har eleven ofte undervisning inne for å oppnå alle kompetansemålene. Alle elever lærer på forskjellige måter, derfor vil ikke tradisjonell "innundervisning" passe for

alle. Hvis elevene opplever en skolehverdag som er tilpasset den enkelte elev kan dette øke læringsutbyttet og læringsgleden (Jordet, 2014, ss. 14-15). Det er mange personlige elevhensyn en som lærer må ta når det kommer til uteskole. Informantene (læreren) mente at holdningene kan variere mye. Noen trives bedre ute enn andre (Hentet fra kapittel 4.2.2). Kjønnforskjeller kan også forekomme og variere fra år til år. Likevel er det typisk guttene som viser mer trivsel gjennom praktisk arbeid, selv om de har opplevd jenter som også har en trang til å komme seg ut av klasserommet (Hentet fra kapittel 4.2.2).

Mjaavatn og Skisland (2004) har en modell om uteskole som viser hvor mye de ulike klassetrinnene er ute. Modellen viser at 90% av elevene på første trinn var ute en halv dag eller mer, og 40 % av fjerde trinn var ute en halv dag eller mer. Hyppigheten og varigheten av tiden elevene er ute synker gradvis etter som eleven blir eldre. På syvende trinn var elevene bare ute 10% av en halv dag eller mer (Mjaavatn & Skisland, 2004).

Lærere reflekterte rundt elever som har hatt mye uteskoleundervisning gjennom småtrinnet (Hentet fra kapittel 4.2.1). Dette kan ha goder i forhold til at de er kjent med å være ute, at de begynner lære seg hva som er nyttig å ha med seg på tur, og at de opplevd fine naturopplevelser. På den andre siden kan det være enkelte elever som begynner å bli lei av å være så ofte ute. Her kan det være lurt å ha god kommunikasjon med sin elevgruppe og komme fram til løsninger som alle vil trives med (Hentet fra kapittel 4.2.2). De kan variere fra klasse til klasse hvor mye uteskole som er passende, der noen klasser synes det er fint men en uteundervisnings økt i uka og andre klasser ønsker mer. Lærerne foreslo også at det hadde vært fint å ha en mulighet å kunne fått inn et valgfag som handlet om å være mer ute, spesielt for elevene som føler de trenger komme seg mer ut (Hentet fra kapittel 4.2.1).

5.1.3 Motivasjon

Lærerne forteller at det er fint å lage en plan sammen med elevene sine før en går ut, der de får være med å bestemme hva og hvordan de ønsker å lære. Dette kan også virke motiverende ved at elevene får jobbe utfra egne interesser og forslag (Hentet fra kapittel 4.2.2). En som lærer må også finne ut hva som skal til for at elevene trives best mulig ute. Dette stemmer overens med Manger & Wormnes (2015) samtale om indre motivasjon. Elevene får benyttet sin indre motivasjon om de får utføre en aktivitet eller handling utfra egne interesser. Dette handler om å være interessert, fasinert eller bli utfordret på et felt som personen viser interessert for (Manger & Wormnes, 2015, ss. 28-30). De fleste lærere utfører undervisning på ulike måter, noen foretrekker å bruke mye elevvirkning og andre foretrekker å gjøre det på

sin måte. Lærerne forteller at det er et faglig press og det blir vanskelig bare skulle undervise i elevenes interesseområde (Hentet fra kapittel 4.2.3). Med medbestemmelse kan både være at elevene er med å bestemme aktiviteten i seg selv, eller undervisningstema. Lærerne har også et eksempel på bruk av ytre motivasjon, gjennom å gi elevene diplom da de har oppnådd enkelte kriterier. Eks en lærer delte ut diplom etter at elevene hadde besøkt flere steder på øyen og hadde deltatt på ulike aktiviteter (Hentet fra kapittel 4.2.2). Ifølge Manger & Wormnes (2015) handler den ytre motivasjonen om ytrestyrt atferd, at aktiviteten i seg selv kanskje ikke er målet (Manger & Wormnes, 2015, ss. 28-30).

Aktivitet, læring og trivsel er begreper som henger sammen med motivasjon, dette for at eleven skal få et godt læringsutbytte og føle seg anerkjent i et sosialt felleskap (Imsen, 2015, s. 293). Lærerne fortalte at det kunne være fint for elevene å ha en kjent plass å gå til, som elevene kan knytte gode minner opp mot. De kan for eksempel være med å utforme plassen slik at elevene kjenner en følelse av eierskap til stedet. Dette kan være med på å skape naturglede og motivasjon (Hentet fra kapittel 4.2.2). Lærerne mente også at motivasjon kan skapes gjennom å gjøre aktivitet sammen som en klasse og skape gode klasseminner (Hentet fra kapittel 4.2.2). Eventuelt kan en også samarbeide med andre klassetrinn. Gjennom det sosiale kan elevene få en følelse av å bli anerkjent i et sosialt felleskap. Trivsel og trygghet høres sammen og da mener lærerne at en bør kjenne elevgruppen sin og se enkeltelever som ikke er like vant til å være ute. Det er viktig se behovet til eleven og hjelpe dem å tilegne seg egenskapene som trengs for å være trygg ute (Hentet fra kapittel 4.2.2).

5.1.4 Kommunikasjon

Gjennom en skoledag skjer det mye kommunikasjon mellom lærer og elever. For at elever skal utvikle sin proksimale utviklingszone er det viktig at en som lærer opptrer støttende, veiledende og oppmuntrende til elevens læringsprosess (Jordet, 2014, s. 187). Elevene har med seg spontane begreper hjemmefra, som bli omgjort til vitenskapelige begreper gjennom skolegangen. På skolen vil begrepene bli mer spisset, sortert og generalisert (Jordet A. N., 2014, s. 184). Ved at en lærer viser entusiasme og glede ovenfor et tema kan dette påvirke og engasjere elevgruppen, og motivasjonen forsterkes (Manger & Wormnes, 2015, ss. 28-30). Lærerne sier de ofte legger opp undervisningen slik at elevene skal oppleve dybdelæring. Først introduserer lærerne tema, deretter benytter de seg av en praktisk aktivitet ute, gjerne en aktivitet gjennom samarbeid, og til slutt gjennomfører de et etterarbeid der det gjelder å skape refleksjoner rundt opplevelsen (Hentet fra kapittel 4.2.2). Gjennom en slik tilnærming kan

elevene både utforske sin proksimale utviklingssone samtidig som spontane begreper blir videreført til vitenskapelige begreper. Dette er også i tråd med Kolbs modell som handler om å lære gjennom erfaringer (Miettinen, 2010, s. 57).

Ved at barn får lære ute kan dette ha en innvirkning på relasjoner, motivasjon og læringsutbyttet (Jordet, 2014, s. 187). Lærerne mente at i rollen som lærer bør man være fleksibel, strukturert og kreativ i forhold til undervisning og kommunikasjon (Hentet fra kapittel 4.2.2). Både elevene og foresatte bør få informasjon om hva som skal skje og hvorfor. Lærerne mener at det kan være like fint være ute med elevene sine gjennom alle årstider, men at da bør utstyr og klær være på plass for å øke elevenes motivasjon og trivsel (Hentet fra kapittel 4.2.2). Da blir kommunikasjonen og relasjonen mellom hjemmet og skolen en viktig arena. De fleste foresatte stiller seg ofte positivt til at elevene skal kunne være ute å lære (Hentet fra kapittel 4.2.2). Spesielt de foresatte som vet at deres barn har et godt utbytte av en aktiv skoledag er positive til uteskole. Det finnes også foresatte som ikke er vant til eller glad i å være ute, og som kan sette spørsmålsteget ved uteskoleundervisning. Lærerne bør gi både elevene og de foresatte informasjon om hvorfor det er viktig å gå ut, og hvilket læringsutbytte eleven vil få (Hentet fra kapittel 4.2.2). For noen foresatte kan også det økonomiske være en utfordring. I disse tilfellene bør man prøve finne andre løsninger, for eksempel å kunne låne hos noen andre.

5.1.5 Lærerrollen i uteskolesammenheng

Med nok forberedelser er det mulig utføre undervisning utenfor klasserommet innen alle fag. For å lykkes med uteskoleundervisning er det viktig med god planlegging i tillegg til et spesifikt mål for økten en skal arbeide med (Jordet A. N., 2014, s. 87). Lærerne mener også at uteskole kan gjennomføres innenfor alle fag, men dette medfører at en som lærer bør være godt forberedt og ha en plan og mål for økten (Hentet fra kapittel 4.2.2). De nevner også at planleggingsfasen er viktig slik at opplegget på uteskolen har en sammenheng med det som skjer i klasserommet. Slik at de kan få en råd tråd gjennom temaet det blir undervist i. Fiskum og Husby (2014) mener at når en skal gjennomføre en uteskoleøkt er det ofte slik at elevene gjør et forarbeid inne, deretter går ut og gjennomfører noe aktivt for å så gå inn igjen å gjennomføre et etterarbeid. Dette gjør for at elevene skal få læringsflyt og forstå sammenhengene. Ved gjennomføring av praktisk lærdom vil dette øke deres teoretiske ståsted (Fiskum & Husby, 2014, ss. 30-31). Lærerne mente at det er fint å ha et delingsmiljø i

kolleige for å skape god variert undervisning og bli inspirert av hverandre. Det er mye inspirasjon og finne på internettet også (Hentet fra kapittel 4.2.2).

I dagens samfunn har en lærer åpne rammer på hvordan de ønsker tilpasse sin undervisning. Dette betyr at det kan være store variasjoner på hvordan uteskole blir tatt i bruk. Noen lærere er mer glad i å være ute og det blir naturlig for dem å ta sin elevgruppe ut å gi dem samme gleden. Andre lærere som ikke er like glad i å være ute kan se på det å gå ut som noe negativt, og føle seg ukomfortabel ute. Dette kan også påvirke hvordan elevene vil se på uteskole. Noen av lærerne mente at det hadde vært fint med faste planer alle lærere måtte følge, som sikret at alle elevene fikk de samme erfaringene (Hentet fra kapittel 4.2.3). Det hadde også vært fordelaktig å ikke sette for høye krav til uteskoleundervisningen. Foreksempel ved at en benytter seg av området rundt skolen istedenfor å skulle klatre opp på en fjelltopp

5.1.6 Noen utfordringer ved uteskole

Skolen har i dag mange kompetansemål å forholde seg til å dermed er det ofte slik at lærerne føler et press og velger arbeide inne. Dette er noe som ikke passer seg for alle elever i den norske skolen ved at en lærer veldig forskjellig. Det finnes elever som er mer praktisk anlagt og elever som er mer teoretisk anlagt. Derfor er det viktig som lærer å finne en balanse mellom den praktiske og teoretiske tilnærmingen av læring. Dette slik at alle elever skal kunne sitte igjen med et læringsutbytte og skoleglede (Jordet A. N., 2014, ss. 14-15).

Lærerne nevner at en lærerutfordring er det med kompetansemangel og kompetansepress (Hentet fra kapittel 4.2.3). Det tar ofte lengre tid å gå ut og en blir nødt til å gjøre timebytter eller arbeide tverrfaglig. Uteskole er slitsomt, en får ikke pauser og en må bruke seg selv både fysisk, psykisk og sosialt (Hentet fra kapittel 4.2.3). Men igjen er det vært det med tanke på den gleden elevene kan få, det at eleven får mulighet til å spørre og undre seg. Skolens økonomi er også noe som kan være et problem for å komme seg ut på lengre turer. Selv om det meste går med god planlegging og godt samarbeid mellom foreldre og administrasjonen (Hentet fra kapittel 4.2.3).

5.2 «Hvilke erfaringer har elevene fra uteskole, og hvilken tanker har de rundt det å lære ute?»,

Det største målet innenfor faget kroppsøving er at elevene skal utvikle en livsslangbevegelsesglede som fremmer en fysisk aktiv livsstil utefra eget utgangspunkt (Utdanningsdirektoratet, 2020, ss. 2-3). Kroppsøving er et sosialt fag der elevene skal lære gjennom et sosialt samvær. Kroppsøving og uteskole er begreper som i mange sammenhenger kan knyttes sammen. Læreplanen har et fokus på å danne hele mennesket og gi de gode holdninger og verdier.

Gjennom min studie var det vanskelig få tak i elevsvar der ikke denne andelen elever kan generaliseres til alle barn i norsk skole. Likevel kom elevene med gode kommentarer jeg vil ta for meg, samt jeg fant noen felles mønstre fra svarene.

5.2.1 Første elevene tenker på

Fiskum & Husby (2014) påstår at skolen ønsker å legge opp til en mer aktiv elevrolle. Det er viktig la elevene oppleve sitt nærmiljø for å skape forståelse, identitetsutvikling og lærdom (Fiskum & Husby, 2014). Deweys erfaringspedagogikk handler om at eleven skal ha en mer frigjørende pedagogikk (Jordet, 2014, s.119).

Det første elevene tenker på da det gjelder uteskole er det praktiske, hva som skal skje, hvorfor og hvordan (Hentet fra kapittel 4.3.1). Lærerne samtaler om at det er viktig at elevene og foreldrene har en forståelse av hva som skal skje før økten og gjerne at elevene selv har fått mulighet til å være med å bestemme, dette kan skape motivasjon for aktiviteten (Hentet fra kapittel 4.2.2). De fleste gleder seg ut å være ute for det ofte har en sammenheng med å være sosial med andre. Gjennom å være sosial kan elevene oppleve ulike former for mestring. De kan oppleve autentiske mestringsopplevelser gjennom ulike erfaringer. Det sosiale spiller også inn da det gjelder modellering og verbal overtakelse. Dette gjennom lærer og klassekamerater. Elevene kan både få mer og mindre tro på seg selv ved å bli påvirket av det sosiale rundt seg. Alle elevguttene kommenterte det fysiske er det første de tenker på (Hentet fra kapittel 4.3.1). Guttene gledet seg til å bruke kroppene sine gjennom aktivitet.

5.2.2 Positive sider

Jordet (2009) påstår at uteskole gir mulighet for faglige aktiviteter, opplevelser, nysgjerrig søken, fantasi og kreativitet, fysisk aktivitet, sosialt samvær og lek. Gjennom uteskole får

elevene oppleve kroppslige aktiviteter gjennom en sosial setting som gir læring (Jordet A. N., 2009). Under spørsmålet om positive sider ved å gå ut kom alle elevene fram til at ved godt vær er det fint å være ute, da trives de godt. Andre goder de belyser var muligheten til å trekke til seg frisk luft og bevege kroppene sine gjennom aktivitet (Hentet fra kapittel 4.3.2). De verdsetter også det sosiale aspektet som også lærerne mente er en mulighet ved uteskole. Det å kunne henge sammen med sine klassekamerater i en uteskolesammenheng er mer åpent, og det blir ofte mer mulighet for kommunikasjon mellom elevene. En elev kommenterte også at det er fint ha mulighet til å gå ut av klasserommet om en er veldig sur, da får eleven mulighet til å samle sammen tanker og roet seg ned uten andre rundt seg. En siste kommentar var at dagen ofte ble litt bedre da en har fått mulighet til å trekke til seg litt frisk luft (Hentet fra kapittel 4.3.2).

5.2.3 Negative sider

De negative sidene elevene kom fram til i forhold til uteskole var først og fremst kommentarer om dårlig vær (Hentet fra kapittel 4.3.2). Det elevene mener med dårlig vær er regn eller snøvær. Dette gjennom at det er kaldt og at de fryser. Viktigheten med gode klær kommenterte lærerne flere gnager under intervjuet. Noen elever på mellomtrinnet er mer opptatt av sitt utseende der valg av klær kan være noe forskjellig (Hentet fra kapittel 4.2.2). Det virker som både lærere og elever har opplevd situasjoner der vær og vind har påvirket opplevelsen av å være ute. Elevene kommenterer også at det kan være vanskeligere å gå ut da det er dårligere vær, at det er begrensninger i forhold til hva de kan gjøre (Hentet fra kapittel 4.3.2).

5.2.4 Eleverfaringer

Elevene gjennom spørreundersøkelsen har klare formeninger om at det er best være ute når det er varmt i luften, sommer, høsten og våren (Hentet fra kapittel 1.12). Det er noen få elever som verdsetter det å kunne være ute på vinterstid også. Dette var noe læreren også kommenterte at elever på mellomtrinnet kanskje ikke ha et stort behov og ønske om å være ofte ute på vinterstid (Hentet fra kapittel 4.2.1).

Fagene som ofte er assosiert med uteskolebegrepet er naturfag og kroppsøving, og slik undervisning hadde alle elevene opplevd på mellomtrinnet (Hentet fra kapittel 1.12). Faget som også mange av elevene hadde opplevd undervisning i var kunst og håndverk, dette er et fag som inneholder mange muligheter får å gå ut å finne inspirasjon og materiale.

Samfunnskunnskap og geografi hadde elevene mindre undervisningserfaringer fra. De resterende fagene var det lite underdørsundervisning rundt. Både Jordet og lærerne kommenterer at det skal være mulighet for uteundervisning innenfor alle fag, men at dette ofte trenger god planlegging og målsetting på forhånd for størst mulig læringsutbytte (Hentet fra kapittel 4.2.2). Noen konkrete erfaringer elevene valgte uttrykke var ulike sporter, måling, finne inspirasjon til kunstneriske innslag, samisk uke og søppelplukking.

5.2.5 Elev ønsker

Alle elevene hadde ulike svar i forhold til om de ønsker være mer eller mindre ute. Alle elever er forskjellige så er ikke så rart. Likevel svarte alle at de trives med å være ute i de fleste sammenhenger (Hentet fra kapittel 4.3.2). De snakker om at det er fint å kunne gå ut å lære gjennom aktiviteter i skolegården og aktiviteter i nærområdet (Hentet fra kapittel 1.13). De mener de fleste fag kan tas ut, herunder spesielt fag en bare trenger bok og blyant. Noen ganger trenger man heller ikke gjøre så mye ute, bare gå ut å trekke seg frisk luft og slappe litt av.

5.3 Hvilke muligheter og utfordringer finnes det med å ha uteskole?

5.3.1 Muligheter

Det finnes mange ulike muligheter gjennom å benytte seg av uteskole. Under vil jeg ta for meg noen av mulighetene som finnes.

Hagen (2016) mener at uterom kan være med å utvikle elevens identitet (Hagen, et, al., 2016, vi). Læreplanen (LK20) mener at skolen skal være med på å danne hele mennesket.

Danningen kan skje gjennom å være ute i naturen der elevene skal oppleve glede, helse og læring (Utdanningsdirektoratet, 2020, s.7). Lærerne snakket om at gjennom uteskole kan elevene oppleve fysisk fostring og utvikle seg som individer (Hentet fra kapittel 4.2.4).

En annen mulighet er å bli kjent med sitt nærmiljø. Nærmiljøet er også stekt knyttet opp mot lokalsamfunnets kultur, arbeidsplasser og historie (Fiskum & Husby, 2014, s. 21).

Utdanningsdirektoratet skriver at bruk av nærmiljø kan gi elevene forståelse, identitetsutvikling og lærdom (Utdanningsdirektoratet, 2020, s. 4). Ifølge Jordet (2014) har skolen i lang tid jobbet for at elevene skal få være utenfor klasserommet slik at de kan benytte seg av ressurser og muligheter som finnes i nærområdet. Skolen er begynt å legge opp til en mer aktiv elevrolle ved å benytte seg av utearenaer. Dette skjer da en knytter elevens

opplæring og erfaringsbakgrunn fra hjem, nærmiljø og kommunen. Elevene opplever da at opplæringen blir mer konkret og virkelighetsnær som kan føre til økt læringslyst (Jordet A. N., 2014, ss. 13-14). Lærerne nevnte også at det er viktig at elevene få oppleve og bli kjent med sitt nærmiljø, dette for at de skal kunne utvikle seg som menneske, og vite hva som finnes i sitt samfunn (Hentet fra kapittel 4.2.4).

Det finnes mange muligheter for å styrke det sosiale spektret gjennom uteskole. Både lærerne og elevene hadde uteskolebegrepet tilknyttet til noe sosialt. Elevene får se hverandre i andre settinger på godt og vondt. Hagen (2016) påpeker at minner blir dannet i uterom og det å være ute med andre kan skape et felleskap og samhold for alle deltakere (Hagen, et al., 2016, s. vi). Dette vil styrke elevrelasjoner og lærer-elev relasjonen. Ifølge Jordet (2014) er det når barnet får mulighet til å lære ute kan det ha en stor betydning for å skape gode relasjoner, samt øke deres læringsmotivasjon og læringsutbytte (Jordet, 2014, s 187). Lærerne snakket om å både la elevene lære av hverandre, og la de oppleve glede sammen (Hentet fra kapittel 4.2.4).

Lærerne forteller at uteskole er noe som kan benyttes innenfor alle fag, derfor er det bare kreativiteten som setter grenser (Hentet fra kapittel 4.2.2). Det finnes mange muligheter for ulike aktiviteter som kan gjøres ute, her kan man finne inspirasjon av andre lærere, samtale med elevene, samt søke på internett. Ved å benytte seg av uteskole kan elevene oppleve dette som en motivasjon for å arbeide med et tema. Ifølge Manger & Wormnes (2015) skapes motivasjon da elevene opplever at de bli fasinert, nysgjerrig eller utfordret innenfor et felt de finner interessant (Manger & Wormnes, 2015, ss. 28-29).

Godene ved utførelse av uteskoleundervisning kan være det faglige, mestringsopplevelser, øve på samarbeidsevnen, oppnå relasjonsbygging, utvikle seg motorisk, få brukt sansene, kan se sammenhenger, en kan bli kjent med både nærmiljøet og hverandre på nye måter. Det er viktig som lærer være konkret og forutsigbar med elevene sine, skape positive opplevelser og bygge på mestringsopplevelser (Hentet fra kapittel 4.2).

5.3.2 Utfordringer

Det finnes mange utfordringer ved bruk av uteskole, under vil jeg ta for meg noen av de mest sentrale utfordringene som finnes. Dagens lærere har en metodefrihet der en selv kan velge hvordan en skal legge opp undervisning (Jordet, 2020). Herunder kan lærere velge å ikke benytte seg av å bruke uteskole i undervisning. Lærerne kommenterte at uteskole er krevende og strevsomt, samt at de har et faglig press på seg (Hentet fra kapittel 4.2.3). På den andre

siden nevner også lærerne at det er vært å bruke uteskole i noen sammenhenger med tanke på hva elevene deres vil sitte igjen med. Elevene får utviklet seg gjennom bruk av kroppen fysisk og psykisk samt at det skaper et sosialt felleskap (Hentet fra 1.8).

Lærerne kommenterte at uteskole er noe som tar tid og kreves god planlegging før gjennomføring (Hentet fra kapittel 4.2.3). De kommenterte at det er lurt ha et fastsatt mål for at elevene skal kunne ha best mulig læringsutbytte av økten.

Økonomi er også et tema som går under utfordringer, dette gjelder både skolens og foreldrenes økonomi. Det kan være en utfordring med å reise langt med store elevgrupper der en er avhengig av kjøretøy som framgangsmiddel. Uteskoleundervisning trenger ikke nødvendigvis være så langt unna, lærere kan benytte seg av skolens område og andre steder de har gangavstand til. Foreldrenes økonomi kan vises gjennom barnas utstyr for å gå på tur. Lærerne snakket om viktigheten av å ha gode klær på tur. Ved at barn har rette klær og rett utstyr kan dette medføre større trivsel og en bedre naturopplevelse og dermed skapes gode assosiasjoner.

Det finnes også elever som ikke er vant eller ikke trives ute. Dette kan også være en utfordring å få motivert disse elevene på en måte der de vil trives. Her er det fint å kunne kjenne elevgruppen sin slik at en kan kommunisere med elevene som mistrives og samtale om hva som skal til for at denne eleven skal få en best mulig turopplevelse.

6 Avslutning

6.1 Presentasjon av funn

I denne delen av oppgaven skal jeg oppsummere og presentere studiens viktigste funn. Målet for denne studien var å få fram lærere og elevens tanker og erfaringer om uteskole på mellomtrinnet. Jeg ønsket også få fram ulike muligheter og utfordringer som finnes gjennom uteskole. Nedenfor vil jeg kort ta for meg hvert enkelt forskningsspørsmål og skrive kort om de viktigste funnene. Disse funnene kan også brukes som inspirasjon til skolepraksis.

6.2 Svar på forskningsspørsmålene

Hvilke tanker og erfaringer har lærere på mellomtrinnet om å bruke undervisningsmetoden uteskole?

Alle lærerne er enige i at det er minst like viktig være ute på mellomtrinnet som i småtrinnet. De tenker at uteskole kan gjennomføres innenfor alle fag, gjennom alle årstider, men ved forbehold av at utstyr og klær er på plass. Lærerne mener at elever er forskjellige og lærer på ulike måter. For enkelte elever kan uteskole ha mye å si for deres læringsutbytte og skoleglede. Lærerne påpeker at en trenger både den tradisjonelle klasseromsundervisningen og uteskole for å oppleve et mest fullverdig læringsutbytte. I dagens samfunn har en lærer åpne rammer på hvordan de ønsker tilpasse sin undervisning, det kan være store variasjoner på hvordan uteskole blir tatt i bruk. Noen Skolen har i dag mange kompetansemål å forholde seg til å dermed er det ofte slik at lærerne føler et press og velger arbeide inne. Derfor er det viktig som lærer å finne en balanse mellom den praktiske og teoretiske tilnærmingen av læring. Planleggingsfasen er viktig slik at opplegget på uteskolen skal ha en sammenheng med det som skjer i klasserommet. Dette slik at det blir en rød tråd gjennom hele tema.

Kommunikasjon er viktig når det gjelder uteskole. Både elevene og de foresatte bør ha fått informasjon om hva som skal skje og hvorfor, samt hva målet for økten ville være. Det er også lurt å ha samtaler med elevgruppen sin for å komme fram til løsninger og aktiviteter ute som alle vil trives med og elevene får mulighet til elevmedvirkning. Elevene vil oppleve motivasjon da de får jobbe utfra egne interesser og forslag. Lærerne mener at uteskolen aktiviserer hele eleven, gir opplevelser som bearbeides og skaper refleksjon. Gjennom å være ute få elevene fysisk forsting, jobbet med sin kroppsbeherskelse, og da kan lære av naturen. I mange sammenhenger kan uteskole gi elevene en mulighet til å være barn lengst mulig. Uteskole opp

mot et sosialt aspekt skaper fellesskapsfølelse og tilhørighet til sin klasse. Det er fint måte å skape et felleskap og samhold i klassen.

Hvilke erfaringer har elevene fra uteskole, og hvilken tanker har de rundt det å lære ute?

Det første elevene tenker på da det gjelder uteskole er det praktiske. De fleste gleder seg ut å være ute for det ofte har en sammenheng med å være sosial med andre. Alle elevguttene kommenterte at de tanker på noe praktisk og fysisk.

Positive utsagn med uteskole som elevene kom fram til omhandler først og fremst godt vær. Andre goder de belyser var muligheten til å trekke til seg frisk luft og bevege kroppene sine gjennom aktivitet. De nevnte også at det er fint ha en mulighet gå ut av klasserommet om de føler seg sure, da får eleven mulighet til å samle sammen tanker og roet seg ned uten andre rundt seg. De negative sidene omhandlet også været, når det regner og snør synes elevene ikke det er like gøy være ute. Dette har en sammenheng med at de kan oppleve at de er våt og kalde. Elevene kommenterer også at det kan være vanskeligere å gå ut da det er dårligere vær, at det er begrensninger i forhold til hva de kan gjøre

Alle elevene sa at de trives med å være ute i de fleste sammenhenger. De snakker om at det er fint å kunne gå ut å lære gjennom aktiviteter i skolegården og aktiviteter i nærområdet. De mener de fleste fag kan gjennomføres som uteundervisning, herunder spesielt fag en bare trenger bok og blyant. De mente også at noen ganger trenger man ikke gjøre så mye ute, bare gå ut å trekke seg frisk luft og slappe litt av.

Hvilke muligheter og utfordringer finnes det med å ha uteskole?

Det finnes mange ulike muligheter gjennom å benytte seg av uteskole. Disse mulighetene kan utvikle elevenes identitet og danning. En mulighet er å bli kjent med sitt nærmiljø. Nærmiljø kan gi elevene forståelse, identitetsutvikling og lærdom. Ved å knytte elevens opplæring og erfaringsbakgrunn fra hjem, nærmiljø og kommunen vil opplæringen blir mer konkret og virkelighetsnær som kan føre til økt læringslyst. Det finnes mange muligheter for å styrke det sosiale spektret gjennom uteskole. Minner blir dannet i uterom og det å være ute med andre kan skape et felleskap og samhold for alle deltakere. Dette kan styrke elevrelasjoner og lærer-

elev relasjonen. Når barnet får mulighet til å lære ute kan det ha en stor betydning for å skape gode relasjoner, samt øke deres læringsmotivasjon og læringsutbytte.

Noen av utfordringene som finnes ved uteskole er ved metodefrihet kan lærere velge å ikke benytte seg av undervisningsmetoden. Uteskole er krevende og strevsomt, samt at de finnes et faglig press. På den andre siden er det vært å bruke uteskole i noen sammenhenger med tanke på hva elevene deres vil sitte igjen med. Lærerne kommenterte at uteskole er noe som tar tid og kreves god planlegging før gjennomføring. Økonomi er også et tema som går under utfordringer, dette gjelder både skolens og foreldrenes økonomi. Om ikke klær og utstyr er på plass kan opplevelsen av å være ute gi en dårlig assosiasjon til neste gang elevene skal ut. Det finnes også elever som ikke er vant eller ikke trives ute. Dette kan også være en utfordring å få motivert disse elevene på en måte der de vil trives. Her er det fint å kunne kjenne elevgruppen sin slik at en kan kommunisere med elevene som mistrives og samtale om hva som skal til for at denne eleven skal få en best mulig turopplevelse.

6.3 Veien videre

Jeg tenker at det skal bli spennende å se framover hvordan lærere legger opp undervisning i den nye læreplanen LK20. Den nye læreplanen har et fokus på dybdelæring og danning, samt endringer i kompetansemålene (Utdanningsdirektoratet, 2020, ss. 8-9). Det blir interessant å se om lærerne i større grad velger å ta med seg elevene mer ut på bakgrunn av dette. Den nye læreplanen har også tverrfaglige tema som er læring innenfor folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap, og bærekraftig utvikling

(Utdanningsdirektoratet, 2020, ss. 1-2). Alle disse temaene kan en få dypere forståelse for ved å være ute og i sitt nærmiljø. Uteskole er et kjent begrep i skolen, og det vil fortsatt mest sannsynlig bli brukt i ulike sammenhenger i den norske skolen. Det skal bli spennende å se hvordan de teknologiske fremskrittene vil implementeres i den tradisjonelle uteskoleunderviningen. Jeg tror det vil komme mer teknologi i framtiden som en kan benytte seg av ute i skolesammenheng.

7 Referanser

- Bentsen, I. W., & Eijerstam, A. H. (2017, oktober 17). *En studie av barns selvregulering*. Hentet fra uio.no: https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/59703/Barnselvregulering_Iren_Bentsen_Anette_Eijerstam.pdf?sequence=5&isAllowed=y
- Christoffersen, L., & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Creswell, J. W., & Poth, N. C. (2018). *Qualitative inquiry & research design* (4. utg.). London: Sage publications.
- De nasjonale forskningsetiske komiteene. (2016, april 27). *B. Hensyn til personer (5-18)*. Hentet fra Etikkom.no: <https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/Samfunnsvitenskap-jus-og-humaniora/b.-hensyn-til-personer-5---18/>
- Fiskum, T. A., & Husby, J. A. (2014). *Uteskoledidaktikk*. Oslo: Cappelen damm.
- H. Aschehoug & Co. (W.Nygaard). (1957). *Normalplan for byfolkeskolen* (3. utg.). Oslo: Kirke- og undervisningsdepartemanget i samsvar med byskolelovens paragraf 9c.
- Hagen, A. L., Andersen, B., Brattbakk, I., Dahlgren, K., Ascher, B. E., & Kolle, E. (2016, oktober). *Ung og ute*. Hentet fra Regjeringen.no: https://www.regjeringen.no/contentassets/6a6ae291daa04fe0a3165cd15235dc3c/afi_rapport_ungogute.pdf
- Imsen, G. (2015). *Elevenes verden* (5. utg.). Oslo: Universitetsforlaget AS.
- Jordet, A. N. (2009, juli 8). *Hva er uteskole*. Hentet fra Naturesekken.no: https://www.naturesekken.no/c1188058/artikkel/vis.html?tid=1212838&within_tid=1212684
- Jordet, A. N. (2010). *Klasserommet utenfor*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.
- Jordet, A. N. (2014). *Klasserommet utenfor*. Oslo: Cappelen damm AS.
- Krishnan, V. (2009, mai). *Early Child Development: A Conceptual Model**. Hentet fra Ualberta.ca: <https://www.ualberta.ca/community-university-partnership/media->

library/community-university-partnership/research/ecmap-reports/eed-conceptualmodel.pdf

Manger, T., & Wormnes, B. (2015). *Motivasjon og mestring* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.

McLeod, S. (2017). *Kolb's Learning Styles and Experiential Learning Cycle*. Hentet fra Simplypsychology.org: <https://www.simplypsychology.org/learning-kolb.html>

Mehmetoglu, M. (2004). *Kvalitativ metode for merkantile fag*. Bergen: Fagbokforlaget.

Miettinen, R. (2010, november 11). *International Journal of Lifelong Education*. Hentet fra Tandfonline.com:
<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/026013700293458?needAccess=true>

Mjaavatn, P. E., & Skisland, J. O. (2004). *Fysisk aktivitet i skolehverdagen*. Oslo: Sosial- og helsedirektoratet.

Mørch, A. (2013, april 22). *Begreper fra pedagogisk forskning som er nyttig i informatikk og systemutvikling*. Hentet fra Uio.no:
<https://www.uio.no/studier/emner/matnat/ifi/INF1510/v13/undervisningsmateriale/inf1510-apr22-2013.pdf>

Ringdal, K. (2018). *Enhet og mangfold* (4. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Rudi, I. B. (2010). *Nye skolelover på 1930-tallet*. Hentet fra Kildenett.no:
<http://www.kildenett.no/portal/artikler/2007/1182161892.56>

Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke.

Thornquist, E. (2017, november 16). *Fenomenologi*. Hentet fra Omhelse.no:
<https://omhelse.no/fenomenologi/>

Tiller, T., & Tiller, R. (2012). *Den andre dagen - det nye læringsrommet*. Kristiansand: Høyskoleforlaget AS.

Utdanningsdirektoratet. (2020). Hentet fra Udir.no: <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/om-overordnet-del/>

Utdanningsdirektoratet. (2020). Hentet fra Udir.no:

<https://data.udir.no/kl06/v201906/laereplaner-lk20/KRO01-05.pdf>

Vedlegg

Vedlegg 1 - Godkjenning av NSD:

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

Uteskole på mellomtrinnet

Referansenummer

557394

Registrert

08.01.2020 av Anette Horsberg Lange - ala102@post.uit.no

Behandlingsansvarlig institusjon

UIT – Norges Arktiske Universitet / Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning / Institutt for lærerutdanning og pedagogikk

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Annfrid Rosøy Steele, annfrid.r.steele@uit.no, tlf: 77660263

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Anette Horsberg Lange, anetteimei@hotmail.no, tlf: 48120759

Prosjektperiode

01.12.2019 - 15.05.2020

Status

06.04.2020 - Vurdert

Vurdering (2)

06.04.2020 - Vurdert

NSD har vurdert endringen registrert 03.04.2020.

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 06.04.2020. Behandlingen kan fortsette.

Endringen gjelder at datainnsamligen fra elevne (utvalg 2), nå vil skje gjennom en elektronisk spørreundersøkelse. UiO- Nettskjema er nå databehandler i prosjektet. NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD: Jørgen Wincentsen

Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

03.02.2020 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet den 03.02.2020 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

LÆRERE SIN TAUSHETSPLIKT

Lærere har taushetsplikt, og det er viktig at intervjuene gjennomføres slik at det ikke samles inn opplysninger som kan identifisere enkeltelever, foreldre eller avsløre taushetsbelagt informasjon. Vi anbefaler at du er spesielt oppmerksom på at ikke bare navn, men også identifiserende bakgrunnsopplysninger må utelates, som for eksempel alder, kjønn, navn på skole, diagnoser og eventuelle spesielle hendelser. Vi forutsetter også at dere er forsiktig ved å bruke eksempler under intervjuene.

Studenten og læreren har et felles ansvar for det ikke kommer frem taushetsbelagte opplysninger under intervjuet. Vi anbefaler derfor at studenten minner læreren om taushetsplikten før intervjuet startet.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: https://nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 15.05.2020.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD: Jørgen Wincentzen

Vedlegg 2 – Informasjonsskriv lærere:

Vil du delta i forskningsprosjektet

”Læring under åpen himmel”?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å se nærmere på lærere og elevers tanker rundt begrepet uteskole. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med dette prosjektet er å få fram lærere og elevenes tanker rundt begrepet uteskole på mellomtrinnet. Derfor ønsker jeg intervju lærere på mellomtrinnet, samt observere en undervisnings økt ute med en elevgruppe. Etter undervisningsøkten ønsker jeg holde en kort spørreundersøkelse blant elevene om hvordan de opplever å delta på ute undervisning.

Problemstillingen jeg har satt meg så langt er:

«Hvordan oppleves det å ha undervisning ute blant lærer og elever på mellomtrinnet, og hvilke muligheter og utfordringer er det med å drive uteskole?». Jeg ønsker å ta for meg mulighetene og utfordringene, få fram tanker og erfaringer lærere har, samt få fram elevenes opplevelse av å delta og ha uteskole på mellomtrinnet.

Jeg er Anette Horsberg Lange som er masterstudent i lærerutdanningen 1.-7. trinn, og denne studien er i sammenheng med min masteroppgave.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Tromsø lærerutdanningen 1.-7. trinn er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Utvalget er blitt trukket på snøballmetoden, der jeg har fått en informant av veileder om har stort interesse for tema uteskole. Informanten ga deretter noen nye navn på lærere som også har uteskole interesse/uteskole erfaringer. Med tanke på informantene blir klasse derfor tilfeldig, foruten om at det skal være en klasse på mellomtrinnet. Jeg har et ønske om å intervju minst tre lærere, samt observere minst en klasse.

Hva innebærer det for deg å delta?

Læreren:

Jeg ønsker å benytte meg av intervju der bandopptaker vil bli tatt i bruk.

Hvis du velger og delta i prosjektet, innebærer det at du bli intervjuet som tar deg ca. 30-60 minutter. Jeg vil spørre deg om spørsmål om omhandler dine tanker og erfaringer rundt begrepet uteskole, både fra ditt eget perspektiv, men også elevenes. Jeg vil fokusere på hvilke muligheter og utfordringer som kan oppstå ved bruk av uteskole i undervisning. Jeg vil benytte meg av bandopptaker under intervjuet, samt transkribere intervjuet på en data som er passord beskyttet.

Jeg vil også om mulig observere deg som lærer i en uteskolesammenheng. Jeg ønsker også observere elevene i utesituasjonen. Tiden vil da være avhengig av deg som lærer, jeg kan delta på alt fra en skoletime, til en hel skoledag for elevene. Det jeg ønsker å observere av læreren er hvordan en uteskole økt kan gjennomføres, samt observere elevenes kroppsspråk og holdninger rundt det å ha undervisning ute. Under observasjonen vil jeg ta notater underveis i opplegget.

Jeg ønsker også at elevene deltar på en skriftlig spørreundersøkelse etter økten som varer ca. 10-20 minutter. Det jeg ønsker få fram fra elevene er deres tanker rundt begrepet uteskole generelt, samt få fram læringsutbyttet fra økta. Spørreundersøkelsen vil være anonym der eneste personlige spørsmål vil være kjønn og klassetrinn.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg. Jeg har full taushetsplikt, og prosjektet er tilrådd av Norsk senter for forskningsdata (NSD).

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

De som vil ha tilgang til innhentede opplysninger er meg og veileder.

Navnene på intervjuobjektene vil bli erstattet med en kode som lagres på en egen navneliste adskilt fra øvrige data.

Som deltakere vil dere ikke kunne bli gjenkjent i publikasjon. Jeg vil benytte meg av koder eller fiktive navn og steder, eneste konkrete jeg vil nevne er at det er en skole i Tromsø. Tema uteskole er såpass generelt at utsagnene vil oppstå anonymt.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Alle opplysninger vil bli behandlet konfidensielt, og alt datamateriale vil bli beskrevet anonymt i masteroppgaven. Resultatet av oppgaven vil bli presentert på en konferanse i mai 2020. Her vil medstudenter, faglærere og veiledere delta. Ved endt konferanse vil datamaterialet bli slettet. Prosjektet vil utgis i en masteravhandling som vil publiseres etter 15.mai på Munin.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,

å få rettet personopplysninger om deg,

få slettet personopplysninger om deg,

få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og

å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra universitetet i Tromsø har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Prosjektansvarlig student Anette Horsberg Lange

48120759 (mobil)

anetteimei@hotmail.no

Veileder Annfrid Rosøy Steele, universitetslektor v/ institutt for lærerutdanning og pedagogikk avd.

Mellomveien 9037 UiT-Norges Arktiske Universitet

77660263 (arbeid) / 93457565 (privat)

annfrid.r.steele@uit.no

Vårt personvernombud: Joakim Bakkevold

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Student

Veileder

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «læring under åpen himmel», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i intervju

å bli observert i en uteskoleøkt

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 15.mai

-----

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3 – Intervjuspørsmål lærere:

«Hvordan oppleves det å ha undervisning ute blant lærer og elever på mellomtrinnet, og hvilke muligheter og utfordringer er det med å drive uteskole?».

For å gjøre problemstillingen min mer tydelig og konkret har jeg bestemt meg for å lage tre forskningsspørsmål. De tre forskningsspørsmålene jeg har satt meg er:

Hvilken muligheter og utfordringer finnes det med å ha uteskole?

Hvilken tanker og erfaringer har lærere på mellomtrinnet om å bruke undervisningsmetoden uteskole?

Hvordan opplever elevene å ha uteskole, og hvilken tanker har de rundt det å lære ute?

Intervju lærer

Hvilken bakgrunn har du? (Arbeidsmessig?)

Hva er det første du tenker på da jeg nevner begrepet uteskole?

Hvorfor det begrepet? Kan du utdype?

Hva legger du i begrepet uteskole?

Når oppsto interessen for uteskole?

Hva fikk deg til å bli interessert?

Har du alltid vært interessert oppgjennom årene?

Hvilken tanker har du rundt uteskole på mellomtrinnet?

Hvilke muligheter tror du det er?

Ser du verdien i å få elevene på mellomtrinnet ut? Hvorfor?

Hva kan være lurt å tenke på som lærer som skal holde uteundervisning? Noen tips?

Hva legger du fokus på i planleggingsfasen?

Hvordan har du opplevd elevenes holdninger på mellomtrinnet til å være ute?

Har du sett store forskjeller på sommer og vinter? Hvorfor slik?

Har du sett noe forskjell på kjønn? Hvorfor slik?

Har du noen tanker om det å få med seg alle elevene når det gjelder uteskole? Hvordan øker du motivasjonen deres?

Hvordan ivaretar du de fremmedspråklige elevene når det gjelder uteskole?

Tror du det er læreren eller eleven det står på når det gjelder å komme seg ut?

Kan du si noen av lærerutfordringene?

Kan du si noe om elevutfordringene?

Hvilke holdninger har du opplevd foreldrene har?

Positivt og negativt?

Vi har fem grunnleggende ferdigheter som vi skal ta med oss i alle fag. Har du erfaringer med å få den digitale ferdigheten ut? Hvordan kan dette gjøres?

Etter mine erfaringer er det ofte slik at når elevene er ute på mellomtrinnet er de ofte ute i forbindelse med kroppsøving eller naturfag. Har du noen konkrete forslag til uteskole innen:

Historie

Krle

Geografi

Norsk

Sist, men ikke minst, hvorfor er det viktig for barna å være ute etter dine meninger?

Helse, miljø, kunnskap?

Noe annet du ønsker å tilføye?

Vedlegg 4 – Foreldrenes informasjonsskriv:

”Læring under åpen himmel”?

Dette er et spørsmål til deg som forelder om ditt barn kan delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å se nærmere på lærere og elevers tanker rundt det å ha uteskole.

I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for ditt barn.

Formål

Formålet med dette prosjektet er å få fram lærere og elevenes tanker rundt begrepet uteskole på mellomtrinnet. Derfor ønsker jeg intervju lærere på mellomtrinnet, samt observere en undervisnings økt ute med en elevgruppe. Etter undervisningsøkten ønsker jeg holde en kort spørreundersøkelse blant elevene om hvordan de opplever å delta på ute undervisning.

Problemstillingen jeg har satt meg så langt er:

«Hvordan oppleves det å ha undervisning ute blant lærer og elever på mellomtrinnet, og hvilke muligheter og utfordringer er det med å drive uteskole?». Jeg ønsker å ta for meg mulighetene og utfordringene, få fram tanker og erfaringer lærere har, samt få fram elevenes opplevelse av å delta og ha uteskole på mellomtrinnet.

Jeg er Anette Horsberg Lange som er masterstudent i lærerutdanningen 1.-7. trinn, og denne studien er i sammenheng med min masteroppgave.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Tromsø lærerutdanningen 1.-7. trinn er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får ditt barn spørsmål om å delta?

Læreren til ditt barn har interesse for uteskole, dermed spurte jeg denne læreren om det var mulighet og holde en spørreundersøkelse på lærerens klasse. Med tanke på informantene blir klasse derfor tilfeldig, foruten om at det skal være en klasse på mellomtrinnet.

Hva innebærer det for ditt barn å delta?

Eleven:

Jeg ønsker også at elevene deltar på en digital spørreundersøkelse som varer ca. 10-20 minutter. Det jeg ønsker få fram fra elevene er deres tanker rundt undervisningsmetoden uteskole, og generelt og hva deres tanker om å være ute er. Spørreundersøkelsen vil være anonym der eneste personlige spørsmål vil være kjønn og klassetrinn. Jeg vil også ha elevens navn med tanke på om dere som foreldre ikke ønsker deres barns deltakelse kan jeg ta deres svar ut av studien, men navnet vil ikke vises til andre enn meg.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du lar ditt barn velge å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn med å kontakte meg på min e-postadresse. Alle opplysninger om ditt barn vil bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for ditt barn hvis han/hun ikke vil delta eller senere velger å trekke seg. Jeg har full taushetsplikt, og prosjektet er tilrådd av Norsk senter for forskningsdata (NSD).

Ditt barns personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker ditt barns opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

De som vil ha tilgang til innhentede opplysninger er meg og veileder.

Navnene på intervjuobjektene vil bli erstattet med en kode som lagres på en egen navneliste adskilt fra øvrige data.

Som deltakere vil din sønn/datter ikke kunne bli gjenkjent i publikasjon. Jeg vil benytte meg av koder eller fiktive navn og steder, eneste konkrete jeg vil nevne er at det er en skole i Tromsø. Tema uteskole er såpass generelt at utsagnene vil oppstå anonymt.

Hva skjer med opplysningene til ditt barn når vi avslutter forskningsprosjektet?

Alle opplysninger vil bli behandlet konfidensielt, og alt datamateriale vil bli beskrevet anonymt i masteroppgaven. Resultatet av oppgaven vil bli presentert på en konferanse i mai 2020. Her vil medstudenter, faglærere og veiledere delta. Ved endt konferanse vil datamaterialet bli slettet. Prosjektet vil utgis i en masteravhandling som vil publiseres etter 15.mai på Munin.

Dine rettigheter

Så lenge ditt barn kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om ditt barn

å få rettet personopplysninger om ditt barn

få slettet personopplysninger om ditt barn

få utlevert en kopi av ditt barns personopplysninger (dataportabilitet), og

å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av ditt barns personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om ditt barn?

Vi behandler opplysninger om ditt barn basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra universitetet i Tromsø har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Prosjektansvarlig student Anette Horsberg Lange

48120759 (mobil)

anetteimei@hotmail.no

Veileder Annfrid Rosøy Steele, universitetslektor v/ institutt for lærerutdanning og pedagogikk avd.

Mellomveien 9037 UiT-Norges Arktiske Universitet

77660263 (arbeid) / 93457565 (privat)

annfrid.r.steele@uit.no

Vårt personvernombud: Joakim Bakkevold

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Student Anette Horsberg Lange

Veileder Annfrid Steele

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Læring under åpen himmel», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

At din sønn/datter deltar på et spørreskjema

Barnets fulle navn:

_____

Jeg samtykker til at mitt barns opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 15.mai

---

(Signert av forelder til prosjektdeltaker, dato)

Kopier samtykkeerklæring over på mail, og send det til:

anetteimei@hotmail.no

Vedlegg 5 – Spørreundersøkelse elever:

Uteskole på mellomtrinnet

Hei!

Jeg heter Anette og er en masterstudent ved universitetet i Tromsø.

Jeg hadde håpet du kunne hjelpe meg med en stor oppgave jeg skal skrive? Dette gjør du ved å fylle ut på spørsmålene nedenfor så godt som du kan.

Spørsmålene handler om tema uteskole.

Målet er å få fram din mening om tema.

Tusen takk for at du tar deg tiden til å hjelpe meg!

Fullt navn: *

Hvilket kjønn er du? *

Jente

Gutt

Hvilken klasse går du i? *

5. trinn

6. trinn

7.trinn

Hva er det første du tenker på da du skal delta på en uteskoletime?

Liker du å være ute?

Hva er bra med å være ute?

Hva er dårlig mer å være ute?

Når på årstiden liker du være ute? Du kan krysse av så mange du vil:

Sommer

Vår

Vinter

Høst

Når dere har vært ute og hatt undervisning, hvilke fag har dere vært ute i? (Fra 5.-7.klasse) Kryss av:

Historie

Naturfag

Kroppsøving

Mat og helse

Krlø

Kunst og håndverk

Norsk

Geografi

Samfunnskunnskap

Engelsk

Når dere har vært ute og hatt undervisning, hvilket fagelig tema har dere hatt? (Kan være måling, orientering, lese en bok ute osv...) Nevn minst tre. (Fra 5.-7.klasse)

Skulle du ønske det var mer eller mindre undervisning ute? Hvorfor synes du det?

Har du forslag på hvordan kan man ha undervisning ute? Hva ville du likt å gjøre for å lære ute?

Pleier du være ute på fritiden? Hva pleier du gjøre da?

Deltar du aktivt på noen sport? Hvilke?

